

Petak, 21. novembar 2008.

Svedok Reynaud Theunens

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 09:01 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Može li svedok da se dovede u sudnicu.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Dobro jutro, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Hteo bih da vas podsetim da ste još uvek vezani svečanom zakletvom koju ste dali na početku vašeg svedočenja.

svedok: Reynaud Theunens

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da li ste spremni da nastavite sa glavnim ispitivanjem?

TUŽILAC WAESPI: Da. Dobro jutro, gospodine Predsedavajući. Mislim da je poslednja tema juče bilo pitanje koje sam postavio svedoku, u vezi sa dokaznim predmetom Tužilaštva broj 1013, to je naredba koju je izdao general Gotovina, na osnovu naredbe koju je izdao načelnik Štaba hrvatske vojske, da li je to naredba koju je general Gotovina mogao da da po sopstvenom nahođenju, ili je on samo pratio naredbu načelnika Štaba Hrvatske vojske. Mislim da je bilo prigovora na ovo.

SUDIJA ORIE: Postojao je prigovor. On je odbačen. Možete da postavite pitanje svedoku.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WAESPI - NASTAVAK

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Gospodine Theunens, možete li molim vas da pitate... možete li molim vas da odgovorite na moje pitanje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, časni Sude. Spomenuo sam juče da dokazni predmet Tužilaštva broj 1013 ne omogućava da se izvedu bilo kakvi zaključci o tome; međutim, kada pogledamo član 61 Pravilnika o disciplini – i ako želite, mogu da objasnim član; u suprotnom, samo ću ga sumirati. Član 61 kaže da ovlašćeni oficir može da sprovede bilo koje mere koje smatra neophodnim kako bi ispitao povrede ili kršenje vojne discipline. O ovome se govori na strani 173 u engleskoj verziji mog izveštaja, deo 1. U engleskoj verziji, na strani 182, uključio sam dva primera naredbi generala Gotovine u vezi sa održavanjem discipline, gde on naređuje da se osnuje – pored mera, on naređuje da se osnuje komisija, kako bi se istražile povrede i kršenja discipline. To se nalazi na 182. i 183. strani u engleskoj verziji. Tu se pozivam na broj 1783 po Pravilu 65 ter i dokazni predmet Tužilaštva broj 1019.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da se vratimo na dokazni predmet koji nam je pri ruci, dokazni predmet Tužilaštva broj 1013.

TUŽILAC WAESPI: Ako možemo da pređemo – na stranu 7.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je očigledno nastavak onoga o čemu smo ranije razgovarali. Možete li da nam kažete značaj, ako ga ima, ove naredbe, opet od generala Gotovine, od 8 – 9. avgusta 1995. godine?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je 29. avgust, a ne 9. avgust.

TUŽILAC WAESPI: Da, to je tačno. Greška je u engleskom prevodu.

SUDIJA ORIE: Da. Osim što ste pogrešili, možete li da povedete računa da se ispravni prevodi čuvaju u elektronskom sistemu sudnice.

TUŽILAC WAESPI: Svakako, gospodine Predsedavajući.

SVEDOK THEUNENS: Pa, na osnovu ovoga što vidimo na ekranu, mislim, ovo je 8. septembar. Ovo je naredba od 8. septembra koja se nadovezuje na prvobitnu naredbu od 29. avgusta. Da li me pitate o naredbi od 8. septembra, ili o onoj od 29. avgusta?

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: O ovoj koju vidimo na našim ekranima.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U redu. Svakako, časni Sude, 8. septembra, general Gotovina obaveštava načelnika Štaba Hrvatske vojske, generala Červenka, o merama koje je preduzeo prateći ovu – prvobitnu naredbu generala Červenka. Ovde se govori o preduzetim merama. Za ovaj kontekst je interesantan pasus 7 ili naslov 7, koji se u engleskoj verziji nalazi na strani 5 – izvinjavam se. Gledao sam u neki drugi dokument. Gledao sam u izveštaj koji je Gotovina poslao Červenku. Ali na osnovu ovog izveštaja, postoji i naredba Gotovine, u koju sada gledamo. Problem je što postoji kombinacija dokumenata pod ERN brojem, tako da se izvinjavam. Povlačim ono što sam ranije rekao. Ovde, Gotovina izdaje naredbu svojim podređenima, a to su 4. gardijska brigada – pripadnicima 4. gardijske brigade i pripadnicima 72. bataljona vojne policije, gde on naređuje komandi 4. gardijske brigade da nametne disciplinske mere prema trupama pod njihovim autoritetom. A što se tiče 72. bataljona vojne policije, tu Gotovina naređuje komandantu 72. bataljona vojne policije da pokrene krivični postupak pred kancelarijom vojnog tužioca u Splitu. Sada, izgleda da postoji razlika u ophođenju Gotovine prema pripadnicima 4. gardijske brigade i pripadnicima 72. bataljona vojne policije, jer govorimo o istom tipu prekršaja; naime, ilegalno zauzimanje stanova. Povezujem ove razlike u ophođenju između ove dve jedinice prema članu 31 Pravilnika o disciplini, gde komandant, ako on smatra da prekršaj takođe ima i elemente zločina – i ovde treba da imamo na umu da pripadnici 72. bataljona vojne policije imaju ovlašćenja kao policajci. Tako da je logično, makar sa vojne tačke gledišta, da je Gotovina oštriji kada se radi o pripadnicima 72. bataljona vojne policije. Dakle, na osnovu člana 31 Pravilnika o disciplini, Gotovina može da naredi da se pokrene krivični postupak.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, tražim pojašnjenje, jer na pitanje nije moglo da se odgovori, i ja nemam predstavu šta je upravo rečeno. Ipak, dozvolite mi da kažem da se celo direktno ispitivanje kreće u pravcu koje nas dovodi do pitanja na koje nema odgovora, jer je to samo pitanje o, Recite nam značaj ovoga, a to je veoma široko pitanje, koje dozvoljava svedoku da naširoko počne da govori. Nisam siguran šta je bio poslednji odgovor, ili na šta je tačno bio odgovor.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, pitao sam ga da nam kaže značaj ove naredbe koju vidimo na ekranu, koja ima direktni uticaj na –

SUDIJA ORIE: Da. Možda, pre nego što pređemo na značaj, da nam svedok objasni kako je on tačno razumeo šta nam ova naredba donosi, i vidim da ju je on onda stavio u određeni pravni kontekst. Ovo prvo pitanje koje sam postavio, da li to pokriva neka od vaših pitanja?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Ali postoje cele dve, ili tri rečenice koje --

SUDIJA ORIE: Hajde da prvo analiziramo šta je u dokumentu, šta je ko kome tačno naredio i na osnovu čega.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Možete li nam reći, gospodine Theunens, ko izdaje naredbu, kome, i u vezi sa čime?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, kao što možemo da vidimo iz konteksta dokumenta i potpisa na kraju dokumenta, vidimo da je ovo naredba koju je izdao general Ante Gotovina, komandant splitskog vojnog okruga. On je izdao tu naredbu – možemo da vidimo, mislim, ne samo na osnovu popisa adresa, već i iz sadržaja – komandantu 4. gardijske brigade, i tu se pozivam na pasus 1(A); kao i komandantu 72. bataljona vojne policije, koji se nalazi u pasusu 1(B). U ova dva pasusa, on takođe objašnjava šta treba da se naredi, odnosno, u 1(A), on naređuje komandi 4. gardijske brigade da izda disciplinske mere jedinicama pod svojim autoritetom. A u 1(B), on naređuje komandantu 72. bataljona vojne policije da pokrene krivični postupak, preko stručnog osoblja u kancelariji vojnog tužioca u Splitu. U pasusu 2 ovog dokumenta, Gotovina onda konkretizuje protiv koga, ili protiv kojih članova 4. gardijske brigade, kao i 72. bataljona vojne policije, i 73. bataljona vojne policije, treba da se pokrenu mere koje je objasnio u pasusu 1. U 3. pasusu naredbe, Gotovina nalaže da se njegova naredba sprovede istog trenutka po povratku iz zone borbe u kasarne. On takođe naređuje komandantu 72. bataljona vojne policije i 4. gardijske brigade, da ga izveste o rezultatima, odnosno, o implementaciji naredbe, najkasnije do 31. oktobra. Pasus 4 jednostavno objašnjava da Gotovina smatra da su komande 4. gardijske brigade i 72. bataljona vojne policije odgovorne za izvođenje njegove naredbe, što je u skladu sa doktrinom, što sam i objasnio juče.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A –

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, mogu li da postavim pitanje gospodinu Theunensu. Gospodine Theunens, vidim da u tački jedan, pod (A) i (B), da se komandnim oficirima 4. gardijske brigade i 72. bataljona vojne policije obraća, očigledno, u vezi sa ponašanjem pripadnika, i vidimo pod tačkom 2, 4. gardijske brigade, 72. bataljona vojne policije ali i 73. bataljona vojne policije. Vaše objašnjenje, manje ili više, je da tačka 1(A) odgovara 2(A), a onda 1(B) odgovara 2(B). Ali, onda imam poteškoće da razumem ko će da poduzme akcije na osnovu tačke 2(C), jer nema odgovarajuće osobe, ili komandnog oficira, kome se obraća u vezi sa tim, a to meni pokreće pitanje da li su krivični postupci pod 1(B) ograničeni na jednog pripadnika 72. bataljona vojne policije, ili to uključuje i 73. bataljon vojne policije. Dakle, struktura ove naredbe mi nije u potpunosti jasna u ovom trenutku.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, 73. bataljon vojne policije nije jedinica koju je osnovao splitski vojni okrug. On u stvari pripada mornarici. Međutim, pre početka operacije Oluja, ona je potčinjena splitskom vojnom okrugu, gde general Laušić, šef administracije vojne policije, imenuje majora Jurića da organizuje potčinjavanje 72. i 73. bataljona vojne policije splitskom vojnom okrugu. Postoji konkretna naredba za to, o kojoj se govori u drugom delu mog

izveštaja. Nisam u poziciji da ustanovim da li je dana, kada je izdata ova naredba, 8. septembra 1995. godine, 73. bataljon vojne policije i dalje bio potčinjen splitskom vojnom okrugu. Ako i dalje jeste, onda, pa, to može – to je neka vrsta nagađanja, ali pokušavam da analiziram naredbu – može biti da Gotovina očekuje da 72. – da komanda 72. bataljona vojne policije, kroz ono što je opisano negde drugde u mom izveštaju kao profesionalna linija, odnosno, za specijalizovani deo vojske, na primer, vojnu policiju, ne postoji samo vertikalna potčinjenost ili operaciona potčinjenost, i operaciona linija izveštavanja, već da postoji i profesionalna linija izveštavanja, koja ide kroz lanac vojne policije od vrha vojno-policijske administracije ka dnu, ka pojedinačnim bataljonima. Dakle, opcija je da Gotovina očekuje da komanda 72. bataljona vojne policije informiše 73. bataljon vojne policije. To bi takođe pretpostavljalo da je 73. bataljon vojne policije i dalje podređen – splitskom vojnom okrugu. Taj zaključak izvodim, jer ako je 73. bataljon vojne policije i dalje podređen –

SUDIJA ORIE: Mogu li da vas prekinem ovde. Rekli ste „jedna opcija je,“ i onda kažete, „taj zaključak izvodim.“ Da li ste izabrali tu opciju i objašnjavate zašto, i da li ćete onda objasniti zašto ste odbacili drugu opciju?

TUŽILAC WAESPI: Da, svakako, časni Sude. Trebalo je da budem precizniji. Po mom mišljenju, ako 73. bataljon vojne policije nije bio i dalje podređen splitskom vojnom okrugu, onda bi general Červenko naredio mornarici da preduzme mere u vezi sa bilo kojim kršenjem vojne discipline od strane pripadnika 73. bataljona vojne policije. Ispravljam se zbog zabune koju sam možda napravio svojim prvobitnim odgovorom.

SUDIJA ORIE: Možete nastaviti, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Vidimo da je prva naredba generala Gotovina od 29. avgusta 1995. godine, a poslednja, o kojoj ste upravo govorili, je od 8. septembra 1995. godine. Koji je značaj ovog vremenskog okvira, ako ga ima?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da ne možemo da izvučemo konkretan zaključak iz toga. Pitanje nelegalnog zauzimanja stanova nije stvar, rekao bih, koja je hitna, sa operativnog stanovišta. Tako da – vremenski period koji čini malo više od nedelju dana, da se pozabavi ovom stvari, se čini razumnim.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na sledeći dokument, a to je broj 1292 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je dokument datiran na 27. februar 1995. godine, od generala Gotovine ka komandi lično, ali barem na strani 5 se navodi nekoliko jedinica; i tema je „Godišnja analiza stanja reda, rada, discipline i neuobičajenih incidenata.“

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na pasus 4 na strani 2 engleske verzije.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovde stoji, i citiram: „Svrha analiza je da se koriste konkretni indikatori za 1994. godinu, kako bi se ustanovili osnovni razlozi zašto se neprihvatljivo veliki broj neuobičajenih incidenata (daleko od linije fronta) desio, u kojima su ljudi ubijeni ili ranjeni sa ozbiljnim posledicama, ili tokom kojih su se desile ozbiljne materijalne štete. Neuobičajeni incidenti koji su se dogodili treba da budu stavljeni u kontekst stanja reda, rada i discipline te jedinice.“ A u pasusu 6, daju se detalji tih incidenata, ili prekršaja koji su se dogodili. Naredba je upućena, i to vidimo na strani 5, 72. bataljonu vojne policije, kao i nekim drugim jedinicama; na kraju, imamo program analize, na stranama 7 i 8. Gospodine Theunens, u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem, i sprovođenjem vojne discipline, koji je značaj, ako ga ima, ovog dokumenta?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, mi znamo iz člana 4 –

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako mogu da uložim prigovor. Nisam siguran šta je pitanje, u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem, koji je značaj. Ako možemo da imamo konkretnije pitanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, nekoliko puta ste pitali u čemu je značaj nečega. Naravno, to veoma zavisi od toga u šta gledate. Ako možete da budete precizniji i da se više fokusirate u pitanju na određenu stvar, kao što ste uradili sa poslednjim odgovorom; na primer, vremenski okvir, gde je svedok rekao da vremenski okvir nije bitna stvar. Možete li, molim vas, da vodite svedoka kroz to? To svakako može da ima za rezultat efikasnije korišćenje vremena.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: U vezi sa načinom koji je general Gotovina koristio rukovođenje i komandovanje tokom perioda pre operacije Oluja, i očigledno je dao detaljne instrukcije šta treba da se uradi, kako komentarišete, koji su prerogativi komandanta kako bi održao disciplinu u svojim potčinjenim jedinicama?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ulažem prigovor samo na prvi deo pitanja, koji navodi svedoka, u smislu gde kaže „korišćenje rukovođenja i komandovanja.“ Kao što je sam Sud ranije jasno rekao u ovom predmetu, postoji razlika između operativnog rukovođenja i komandovanja, a te razlike i osnove za to još nisu ustanovljene sa ovim svedokom. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da smo ustanovili da svedok ima iskustva po pitanju rukovođenja i komandovanja, koje je povezano sa načinom na koji se vrši, na osnovu njegovog iskustva, koje se zasniva na pregledu ovih dokumenata; i on svakako može da kaže koji je značaj ovih instrukcija generala Gotovine iz februara, na način na koji rukovođenje i komandovanje treba da se vrše po ovoj stvari. Ovo je jasno u okviru iskustva, obuke i veština gospodina Theunensa.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, postoji odvojeno pitanje za koje svi znamo, a to je sumnja u kvalifikacije ovog svedoka za pitanja rukovođenja i komandovanja. Ono o čemu ja govorim je konkretno o načinu na koji je pitanje formulisano, ono pretpostavlja da general Gotovina ima rukovođenje i komandovanje nad, a konkretno gospodin Waespi je prešao svoj način da naglasi to, 72. bataljonom vojne policije, a to je veoma sporno u ovom slučaju. Tako da, ako želi da ustanovi osnove rukovođenja i komandovanja te jedinice, onda on to treba da uradi, a ne da pretpostavlja to u pitanju.

SUDIJA ORIE: Pa, u pitanju, pretpostavlja se da na jedan ili na drugi način, on je vršio ili nije vršio rukovođenje i komandovanje, što znači da način koji je koristio ostavlja sve relevantne aspekte otvorenim; i naravno, od svedoka se onda očekuje da, ako govori o načinu na koji je general Gotovina koristio rukovođenje i komandovanje, da jasno objasni šta podrazumeva pod tim. Zbog toga, svedok može da odgovori na pitanje, ali se poziva da ima na umu ono što je gospodin Mišetić rekao. Obično, ne pozivam svedoke da analiziraju prigovore kada odgovaraju na pitanje. Ali, gospodine Theunens, mislim da ste dovoljno opremljeni da -- da ubacite to u svoj odgovor.

SVEDOK THEUNENS: Svakako, časni Sude. Kao što smo juče videli, član 4 o regulisanju službe hrvatskih vojnih snaga ustanovljava dužnosti komandanata. Među ovim dužnostima je da je on odgovoran za disciplinu. Ovaj konkretni dokument koji je poslat – da se pripremi sastanak koji će pokriti, ili koji će se baviti godišnjom analizom stanja reda, rada, discipline i neobičnih incidenata, je sredstvo koje komandant koristi kako bi se upoznao sa situacijom u svojim podređenim jedinicama, odnosno, jedinicama koje su pod njegovim rukovođenjem i komandovanjem; kao i da bi komunicirao sa komandantima tih jedinica o problemima koje mogu da imaju, da razmenjuju ideje; i, na kraju, da pripremi za sebe mere, ako su takve mere neophodne, da se popravi situacija. To se takođe vidi iz ranijih dokumenata, ali ovaj dokument jasno pokazuje – i opet, pozivam se na Zakon o odbrani, gde je jedan od principa rukovođenje i komandovanja jedinstvo komande i kontrole, odnosno, da postoji samo jedan komandant u datom trenutku. Pretpostavljam da ćemo se kasnije baviti propisima vojne policije, gde će se razgovarati o pitanju rukovođenja i komandovanja, kao i upravljanju vojnom policijom. Ali da ostanemo pri ovoj naredbi, činjenica da je 72. – da je komandant 72. bataljona vojne policije na listi učesnika, odnosno, među adresama, kao i drugi podređeni komandanti komande splitskog vojnog okruga, potvrđuje da je u to vreme 72. bataljon vojne policije bio podređen splitskom vojnom okrugu.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovore. Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1120.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1120 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da predemo na sledeći dokument, a to je broj 1783 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je dokument datiran na 18. mart 1995. godinu, opet od generala Gotovine, i opet za – komandantu lično, i na stranama 6 i 7 engleske verzije sadrži spisak jedinica. Da vas prvo pitam, na strani 7 vidimo da se navodi 72. bataljon vojne policije, koji je značaj ovog unosa, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Sve adrese, uključujući i 72. bataljon vojne policije, su u tom trenutku podređene jedinice komandantu splitskog vojnog okruga.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: U kakvoj je vezi ovaj dokument sa prethodnim dokumentom?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ovaj dokument, zapravo, govori o poslednjoj tački u mom odgovoru, u vezi sa svrhom takve jedne godišnje analize. U ovoj naredbi, komandant splitskog vojnog okruga, general Gotovina, izdaje brojne smernice, njih 15, kako bi se poboljšale disciplina i red u jedinicama splitskog vojnog okruga. Hteo bih da skrenem pažnju na treće uputstvo koje daje Gotovina, to je – izvinjavam se, može se naći na strani 2 u engleskoj verziji, gde Gotovina naređuje da: „Za svaki neobični incident unutar jedinice splitskog vojnog okruga, koji rezultira smrću ili ozbiljnom povredom, komandanti jedinice će formirati komisiju sa zadatkom da istraži taj slučaj i da pošalje izveštaj operativnom centru komande splitskog vojnog okruga.“ Podvlačim to u kontekstu prethodnih pitanja u vezi sa tim, da li ili ne, komandant vojnog okruga ima ovlašćenje da formira komisiju koja se bavi disciplinskim pitanjima ili disciplinskim istragama.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1121, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1121 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: I poslednji dokument u ovoj oblasti, gospodine Predsedavajući, to je broj 3558 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je dokument datiran na 31. maj 1995. godine, sačinio ga je general Gotovina, i govori o problemima u splitskoj 306. logističkoj bazi; i u naredbi, nekoliko pitanja, mera, je preduzeto. Paus 1, citiram: „Komandant 306. logističke baze će pod hitno preduzeti mere – neophodne mere kako bi uspostavio red, poboljšao rad i disciplinu, i uveo odgovarajuće vojničke odnose u 306. logističkoj bazi i njenim delovima.“ A tačka 3: „Kao dodatak generalnim merama, biće preduzete specijalne mere kako bi se poboljšala situacija,“ i opisuje nekoliko specijalnih mera. Opet, gospodine Theunens, značaj ove naredbe za – generala Gotovine komandantu podređene jedinice?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je još jedan primer implementacije člana 4 regulacije službe od strane generala Gotovine, koji možemo da nađemo pod dokaznim predmetom Odbrane broj 32. Među njegovim odgovornostima kao komandanta je i da održi disciplinu. Disciplina je neophodna kako bi se održala i spremnost za borbu; i zbog toga što je objašnjeno kao problem u vezi sa pitanjem reda, rada i discipline u jednom od njegovih podređenih jedinica, on preduzima mere kako bi poboljšao situaciju koja spada pod njegov autoritet i dužnosti kao komandanta.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine predsedavajući, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: Gospodine Predsedavajući, dokazni predmet Tužilaštva broj 1122.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1122 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da pređem na drugu temu, a to je pitanje vojne policije i podređenosti, i možete naći relevantne delove u pasusima 10, 46 i 48, u glavnom rezimeu. Hteo bih da citiram jedan zaključak u ovom glavnom rezimeu. To je na strani 31 engleske verzije izveštaja, koji je obeležen za identifikaciju broj 1113 – to je broj 1013, tako mi kaže gospodin Du Toit.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Dok se ovo radi, citiram iz pasusa 46; u B/H/S verziji to je na strani 18: „Laušić,“ i već ste govorili o njegovoj ulozi, „potvrđuje podređenost za opeativne stvari MP-a operativnim komandantima vojnog okruga i OG-a, i imenuje majora Ivana Jurića da pomaže u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem nad 72. i 73. bataljonom vojne policije.“ Na osnovu vaše analize, ko je komandovao vojnom policijom, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, možete li molim vas da pojasnite da li govorimo o situaciji pre operacije Oluje, odnosno situaciji koja je predviđena doktrinom; ili govorimo o situaciji za vreme i posle operacije Oluja; ili obe?

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da prvo počnemo sa situacijom pre operacije Oluja. Odmah ćemo da pređemo na dokumente, ali samo u veoma opštim terminima, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Doktrinirana uputstva koja se primenjuju na rukovođenje i komanovanje i upravljanje vojnom policijom se mogu naći u članovima 8 i 9 pravilnika o vojnoj policiji iz 1994. godine, koji je, ako ne grešim, usvojen u spis kao dokazni predmet Tužilaštva broj 880.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da bi bio dobar trenutak da dobijemo dokazni predmet Tužilaštva broj 888 (sic). To je na strani 5 u engleskoj verziji i takođe u B/H/S verziji. Dokazni predmet Tužilaštva broj 880.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, u vezi sa članom 8, hteo bih da dam kratak komentar na engleski prevod, jer u engleskom prevodu stoji „rukovođenje i komandovanje.“ Sada, u vojnom jeziku, reč „rukovođenje“ ima veoma specifično značenje i reč „komandovanje“ ima veoma specifično značenje, kao i izraz „rukovođenje i komandovanje.“ Dao sam ove definicije u prvom delu mog izveštaja, definiciju JNA, definiciju američkih oružanih snaga, kao i britansku definiciju rukovođenja i komandovanja, jer u vreme sastavljanja ovog izveštaja, nisam imao hrvatski propis koji definiše koncept rukovođenja i komandovanja. Ove definicije pokazuju da komandovanje u smislu rukovođenja i komandovanja ne može – ne može da bude razdvojena od rukovođenja odnosno, to je jedan koncept. Naravno, možemo da govorimo o konkretnim podređenim vezama koje postoje u NATO vojsci, gde može da postoji nešto kao operativno rukovođenje, koja je različita od operativnog komandovanja, što znači nešto drugo od taktičkog rukovođenja, koja je opet drugačija od taktičkog komandovanja. Svi ovi izrazi imaju konkretno značenje u smislu da definišu odgovornosti i autoritet komandanta u vezi sa snagama koje su mu date. Opet, ne želim da odugovlačim sa ovim, jer nedostaje relevantnost za HV, jer u HV-u, mi nismo imali specifične podređene odnose 1995. godine, kao što su taktičko rukovođenja ili taktičko komandovanje ili operativno komandovanje. Ali, opet, samo sam hteo da napomenem to

u smislu da naglasim važnost terminologije. U prevodu u članu 8 stoji rukovođenje i komandovanje; gde , u B/H/S tekstu, mi vidimo --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, da li je sada svedok akreditovan i za B/H/S jezik? Ako jeste --

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, pa, ako postoji nešto – on je očigledno obratio pažnju na jezik. Dopustite mu da objasni, bez da kažemo da je stučnjak za jezik. Naravno, ako postoji kritika ili ako biste da ispitajte to, naravno, možemo da uradimo to. Ali dopustimo mu da završi odgovor, i onda ćemo da vidimo da li ima neke vrednosti, rađe nego da ga sada prekidamo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, onda moram da uložim prigovor, jer ako će sada da se kaže da je sposoban da čita tekst u originalu, to nije nešto što se nalazi u njegovom CV-u, to nije u izveštaju, to je onda nešto što bi trebalo da bude obelodanjeno Odbrani.

SUDIJA ORIE: Ja razumem da je svedok analizirao mnogo dokumenata od kojih je original često na B/H/S-u, i oni su bili prevedeni. I kao što su svi ovde u sudnici, sada i tada, pravili komentare na prevode, bilo da se završeni ili ne, bilo da fale reči, bilo da postoje termini koji se mogu razumeti na drugačiji način, hajde da prvo damo priliku. To će vam takođe dati neki uvid u to kako je ovaj svedok radio. I ako postane očigledno da on potpuno greši u vezi sa ovim, rekao bih, malim elementom, koji svakako nije glavni deo njegove stručnosti ali je očigledno alat, alat koji je koristio, razumeću da je tražio savet za pitanje prevoda, kao što svi mi konstantno radimo – vi možda manje nego mi – i onda da vidimo šta ostaje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako u buduće, gospodin Theunens i/ili gospodin Waespi budu doveli u pitanje prevod o nečemu što nije jednostavno mala stvar, pitanje rukovođenja i komande nad vojnom policijom je centralna stvar u predmetu Tužilaštva, ako postoji neka stvar oko prevoda, zašto nam nije skrenuta pažnja i zašto nije ispravljeno pre nego što smo stigli dovdje?

SUDIJA ORIE: Ne, gospodine Mišetiću. Mislim da je to druga stvar. Prevod je jezička vežba. Ako imate drugačije sisteme, onda nije samo stvar prevoda, već je i stvar razumevanja da li reči dovoljno mogu da iskažu razlike. To nije samo – to je i konceptualno pitanje. Samo da vam dam primer. Jasno je da ako biste da prevedete termin „judgement redereed in absentia“ na nemački, ne biste imali problema. To je „abwesenheitsurteil“ ili „presuda nekome ko nije tu.“ Ako biste hteli da prevedete na francuski, svakako ćete videti da postoje dve drugačije vrste presude u odsustvu u Francuskoj. Dakle, tu nije samo pitanje prevoda. To nije „jugement par defaut“ već „jugement par contumace.“ Dakle, vidite da razlike u strukturi mogu da imaju uticaj na pitanje prevoda. Ono što nam svedok govori je da koncept koji se nalazi u osnovi jezika zahteva specifičnu pažnju ako govorimo o konceptu prevoda, terminima koji su povezani sa određenim konceptima. Svedok ne

mora da bude ekspert za jezike da nam skrene pažnju na to. Gospodine Theunens, možete da nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ja bih samo da pojasnim da za vreme neformalnog sastanka sa Odbranom Gotovine 17. ili 18. januara 2008. godine, ja sam, svakako, rekao da ne govorim B/H/S, ali sam pokušao, kao i na drugim predmetima na kojima sam radio, da razumem ili da steknem osnovno razumevanje vojne terminologije, jer sam razumeo iz moje obuke i studija da je tačna definicija termina početna tačka i da bi to trebalo da bude jasna. Ono što sam pokušao da kažem jeste da termin „upravljanje“ – i izvinjavam se zbog lošeg naglaska – po mom razumevanju i na osnovu konteksta koji sam imao, na primer, tokom suđenja za Vukovar, gde smo imali nekoliko problema sa prevodom, po mom razumevanju znači „management,“ „administration.“ Ako se pod rukovođenjem i komandovanjem u članu 8 podrazumeva rukovođenje i komandovanje u vojnom smislu, onda bih očekivao hrvatski izraz – i još jednom se izvinjavam zbog naglaska –, „zapovjedanje i vođenje.“ Kada pogledamo član 8, spominje se „zapovjedanje,“ ali koristi se „upravljanje“ umesto „vođenje.“ To je nešto što sam želeo – što sam želeo da naznačim. Po mom mišljenju, nema velikog uticaja na vezu između vojne policije i komandanta vojnog okruga ili vojne policije i operativnog komandanta – izvinjavam se, vojne policije i administrativnog komandanta vojne policije, sa druge strane. Ali mislim da je korisno da koristimo tačnu terminologiju.

SUDIJA ORIE: Da. Sada smo došli do tačke jezičkog aspekta, kako vi vidite koncepte prevoda na jezik. Gospodine Waespi, imamo – svedok nam je skrenuo pažnju na konceptualno pitanje. Onda je nastavio da nam govori kakv bi jezik očekivao koji bi tačno izrazio ono što je rekao. Vi i Odbrana ste pozvani da vidite da li je prevod onakav kakav je ovde, možda uz pomoć eksperta za jezike, prevodioca, da vidite da li je ovo tačan prevod ili nije, ili makar tačan odraz u engleskom onoga što nam govori originalni tekst. Ako možete da se složite oko stvari, dobro. Ako ne možete da se složite oko stvari, pozivam vas da napravite podneske u kojima možete da se oslonite na eksperte za jezik. Očekujem od stranaka da se slože oko onoga šta može da se smatra – hajde da pokušamo da nemamo dugačke izveštaje jezičkih stručnjaka o ovoj stvari – ali hajde da vidimo da li su brige koje je izrazio gospodin Theunens, jer tako sam ja to razumeo, a ne jezičko rešenje za to, kako to može da bude prepreka ovom Pretresnom veću da razume šta ovaj tekst, ovaj član 8, šta nam govori.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, mogu li samo da kažem nešto, jer je važno na više načina. Moramo da proverimo, naravno, izvore gospodina Theunensa za njegovu izjavu na sudu danas; i, očigledno, ovo je vrsta materijala koji mora da bude sastavljen. Tako da mi – mi možemo da pregledamo njegovo mišljenje koje je upravo dao, da proverimo kako je on došao do tog mišljenja, i takođe da pregledamo ovu stvar sa stručnjakom u sudu. Kao što Sud zna, doći će eksperti.

SUDIJA ORIE: Da. Naravno, vidim da nam govorite da ćete da uradite vaš domaći zadatak. Ali u vezi sa pozivom koji sam upravo poslao obema strankama, da li to ima praktičnog efekta?

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Kažete da vam treba još vremena da se pripremite za ovo?

ADVOKAT KAY: Pa, trebaju nam njegovi izvori za --

SUDIJA ORIE: Da, OK. Možemo da tražimo. Mislite izvori za jezik?

ADVOKAT KAY: Da. Kako je došao do – da. Rekao je jer je bio na suđenju za Vukovar, da je bilo nekih problema na tom suđenju.

SUDIJA ORIE: Da. Hteli biste da znate tačno u kom smislu.

ADVOKAT KAY: Tačno.

SUDIJA ORIE: Možete li da nam kažete šta vam je na suđenju za Vukovar skrenulo pažnju na ovu stvar?

SVEDOK THEUNENS: Pokušaću da budem što je moguće kratak, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, učinite to.

SVEDOK THEUNENS: Pitanje upravljana i rukovođenja i komandovanja nije se direktno pokrenulo na suđenju za Vukovar, ali, na primer, postojali su prevodi kao „referent“ koji su sistematski bili u vezi sa „clerk“ (službenik); gde je, „referent“ na B/H/S termin za „službenika koji radi u osoblju.“ U engleskom, po mom mišljenju, to bi bio „staff officer“ (oficir osoblja). Postoje, očigledno, službenici koji rade unutar vojnog osoblja, ali oficir koji radi kao osoblje nije službenik, iako ga zovu „referent“ na B/H/S-u. Postojala su manja pitanja kao, na primer, pripadnici vojne policije su u jednom trenutku sistematski prevedeni kao „military police officers“ (službenici vojne policije). Očigledno je da su oni službenici u jedinici vojne policije, kao u bilo kojoj drugoj jedinici, ali nije svaki vojni policajac i službenik, iako na nekim jezicima, pripadnik policije je identifikovan kao policijski službenik. Ne pokušavam ovim da ispadnem pametniji ili da kritikujem nešto. Vojni jezik može da bude i jeste veoma specifičan. Na primer, za vreme štabnog kursa i vojne akademije, provedete dosta vremena razumevajući prave koncepte, na primer, kada dobijete, kao komandant tenkovske čete, pešadijski vod pod taktičkom komandom, to će da znači nešto potpuno drugačije od – kada biste primili tu jedinicu pod operativnim rukovođenjem.

SUDIJA ORIE: Mogu li da vas pitam, ova opažanja koja pravite, da li vam je to privuklo pažnju? Dazvolite mi da pokušam da shvatim o čemu se radi. Stvar je u tome da komparativna funkcionalna analiza otkriva razlike, ili nedostatak razika koje se ne nalaze uvek u jeziku, koji je drugačiji jezik ili isti jezik, kada se ovi sistemi opisuju? Da li je to manje više ono što nam govorite?

SVEDOK THEUNENS: Svakako, gospodine Predsedavajući. U vezi reči „upravljanje“, pitao me je jedan od prevodioca suda koji me je poznavao, mislim sa suđenja za Vukovar, da saznam šta znači reč „management“ u vojnom smislu, i na jeziku koji se ovde koristi, B/H/S-u. Imali smo vojni leksikon JNA iz 1988. godine – 1981. godine – izvinjavam se – gde su bili opisani svi ovi termini. Veoma je slično, očigledno je da je na drugom jeziku, ali takođe postoji zajednički vojni rečnik, na primer. Svestan sam da postoje ove razlike i razlike između srpskog i hrvatskog. Takođe sam svestan da postoje razlike u vojnoj terminologiji. „Command and control“ na srpskom je „Rukovođenje i Komandovanje“, „RiK.“ Na hrvatskom je „ViZ“, „Vođenje i Zapovjedanje.“ Još jednom, izvinjavam se zbog pogrešnog izgovora. „Upravljanje“ je u JNA vojnom leksikonu definisano kao „management“, i ovde imam definiciju, ako je želite. Pitao sam moje kolege za hrvatski vojni leksikon, ali izgleda da nije dostupan OTP-u. Bilo bi veoma korisno kada bi postojao takav leksikon, onda bismo proverili u hrvatskom vojnom leksikonu kako je definisana reč „upravljanje.“

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, pre svega, pozvao sam svedoka da nam kaže šta je prouzrokovalo da nam se obrati po tom pitanju, kada je rekao predmet Vukovar, meni deluje ta vrsta problema koji nam je opisao, da je to video u predmetu Vukovar, više nego da se radi o jeziku o ovoj stvari. Da li vam treba još neka stvar za vaš budući domaći zadatak, pored ovoga što vam je svedok rekao?

ADVOKAT KAY: Ne. To je bilo od velike pomoći za bavljenje širinom toga, u preliminarnoj fazi i najbolje što možemo ovde, bez da idemo dalje u detalje.

SUDIJA ORIE: Da. I gospodin Mišetić je bio na nogama.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude. Ako sam dobro razumeo svedoka, očigledno je da je proverio ova pitanja pre nego što je došao na sud ili pre nego što je počeo svoje svedočenje? OK. Klima glavom u znak odobravanja. Još jednom, 750 strana, dokaznih listova, dodataka, ispravki. Ne znam zašto se pripremaju stvari za suđenje, za direktno ispitivanje, koje nisu obelodanjene Odbrani, da će se o tim stvarima baviti u direktnom ispitivanju.

SUDIJA ORIE: Ne znam. Mislim da je stvar u tome da gospodin Waespi zapravo nije konkretno postavio pitanje o ovome, već je svedok rekao, „Pre nego što odgovorim na pitanje, skrenuo bih

vam pažnju na ...“ I onda je počeo da govori o tome. Da je to već bilo na pameti gospodina Waespija, onda, naravno, vaš prigovor bi imao smisla. Ali mislim da je svedok --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tema broj 3 je rukovođenje i komandovanje vojne policije. Sada, mislim da je u određenom trenutku došlo do ovoga: Dozvolite mi da vas upozorim na činjenicu da mi mislimo da je prevod pogrešan ili da postoji drugačija interpretacija tog jezika.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da li ste uopšte primetili da je svedok usmerio pažnju na ovo pitanje?

TUŽILAC WAESPI: Ne tako detaljno. Sećam se da je za vreme provere, kada smo govorili o ovom članu, da je rekao da misli da je pitanje jezika reč „management“ problem, ali nisam o tome dalje istraživao, i nisam ni imao nameru --

SUDIJA ORIE: OK. Hajde da nastavimo. Hajde da nastavimo sada. Poziv strankama, dogovorite se oko ovoga ili napravite podneske, jer deluje da je ovo prilično bitno pitanje. Pretresno veće bi želelo da dobije mišljenja stranaka o ovom pitanju ako ne postoji zajednički stav o tome. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na suštinu članova 8 i 9, koji se odnose na rukovođenje i komandovanje i podređenost vojne policije. Ko je komandovao vojnom policijom pre operacije Oluja, broj 1, i za vreme operacije Oluja, broj 2?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, član 9 predviđa da, dok izvode svoje regularne vojno policijske zadatke, da je vojna policija podređena operativnom komandantu, odnosno, navedeni su komandant vojnog okruga, ili komandant mornarice, ili komandant vazdušnih snaga, ili najviši komandant HV-a na funkciji u području delovanja jedinice vojne policije. Član 9 izgleda da je u vezi sa članom 8, u kome stoji, očigledno, da je vojna policija podređena administraciji vojne policije Ministarstva odbrane. To je ono što sam pokušao da objasnim na početku. Postoji za specijalne jedinice, na primer, za vojnu policiju, postoji nešto što je definisano u doktrini HV-a kao profesionalna linija i operativna linija. U nekom drugom trenutku, bila je opisana kao horizontalna linija ili vertikalna linija. Očigledno je da se pitanja kojima se bavi, na primer, obuka vojne policije, procedure koje koriste, njihova administracija, da ovo mora da bude centralizovano, kako bi se postigla i održala jednoobraznost u ovim područjima, kao i u aktivnostima vojne policije, za bilo koji bataljon gde god da je raspoređen u Hrvatskoj, ili nebitno kom vojnom okrugu pripada. To je uloga administracije vojne policije. Kada vojna policija sprovodi, kada obavlja svoje zadatke, četa, četa vojne policije, može da bude podređena brigadi ili operativnoj grupi. Bataljon, na primer, 72. vojne policije, je podređen splitskom vojnom okrugu, a to znači da je operativni komandant 72. bataljona vojne policije u

stvari komandant splitskog vojnog okruga koji naređuje vojnoj policiji da obavlja zadatke vojne policije, jer to ne možete da centralizujete. Bilo bi nemoguće administraciji vojne policije da naređuje svakom bataljonu vojne policije njegove dnevne poslove. Ista procedura postoji i u oružanim snagama Sjedinjenih Država, gde svakako postoji oficir zadužen za vojnu policiju, kao i za niže ešalone, koji komunicira sa administracijom vojne policije; međutim, on služi kao savetnik operativnom komandantu na tom nivou, i kao savetnik za proceduralna pitanja kao što je, kako se koristi vojna policija; ali je operativni komandant taj koji odlučuje o tome šta, kada i gde da uradi vojna policija.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ja bih podneo taj odgovor kao nešto što nije odgovor na pitanje koje je postavio gospodin Waespi.

TUŽILAC WAESPI: To nije tačno. Pitao sam ga ko komanduje vojnom policijom, na osnovu njegove analize. Ako gledamo u ova dva člana, on je objasnio razliku između operativne komande, sa jedne strane, i onoga što je vrlo dobro opisao kao profesionalnu liniju izveštavanja. Mislim da je savršeno odgovorio na pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, konkretno pitanje je bilo „pre operacije Oluje broj jedan, i za vreme operacije Oluje, broj dva.“ Ako to može da bude razjašnjeno, jer mislim da je on više govorio u teorijskom okviru, nego o tom konkretnom pitanju koje mu je postavio gospodin Waespi.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Sada ćemo da pogledamo nekoliko dokumenata koji će biti konkretni –

SUDIJA ORIE: Kažete da ćete se baviti time, iako još nije – razlika nije jasno predstavljena u odgovoru, pa ćete da date nastavak na to.

TUŽILAC WAESPI: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, učinite to.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na sledeći dokument, a to je broj 3021, broj 3021 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naredba generala Gotovine, datirana na 25. jul 1995. godine, i adresirana je na 72. bataljon vojne policije i na vojnu policiju Hrvatske Republike Herceg Bosne. Naređuje, u pasusu 1, da snage 72. bataljona vojne policije, treba da postave kontrolne punktove i patrole na levoj strani zone odgovornosti OG sektora Sever, sa konkretnim lokacijama. A u pasusu 3, govori se o konkretnim zadacima vojne policije, na primer, da osigura

red i disciplinu, da spreči incidente u gorenavedenoj zoni odgovornosti, da nadgleda dozvoljenu razdaljinu između vozila kao i njihovu brzinu, da spreči nezakonitu upotrebu oružja, pogrešnu upotrebu materijalne i tehničke opreme, i drugih dobara. Gospodine Theunens, u vezi sa onim što je ranije rečeno u teoriji, zasnovano na doktrini, koji je značaj ove naredbe generala Gotovine?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je primer implementacije člana 9 pravila o vojnoj policiji, jer vidimo da operativni komandant izdaje naredbe u vezi sa upotrebom vojne policije, njegovoj vojnoj policiji. Konkretno se pozivam na 72. bataljon vojne policije, jer situacija sa vojnom policijom u takozvanoj republici Herceg Bosni može da bude vrlo drugačija.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da – hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1123.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1123 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da predemo na dokazni predmet Odbrane broj 267, taj dokazni predmet je već usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naredba generala Laušića, koga ste već spomenuli kao šefa administracije vojne policije. Dativana je na 2. avgust 1995. godine. Naslov je: „Priprema jedinica vojne policije da izvode vojno policijske zadatke u područjima odgovornosti hrvatske ... vojnih okruga, za vreme predstojećih operacija.“ Hteo bih da se fokusiram na pasus 3, gde stoji: „IZM VP bataljona sa svim neophodnim oficirima i opremom će biti postavljeni u vojnom okrugu IZM-a HV-a. Zahtevani minimalni broj oficira i količina opreme će ostati u matičnim štabovima, kako bi se osiguralo da se ne prekida kontinuiranost rada.“ „Unutar svakodnevnog operativnog lanca komande, komandanti bataljona vojne policije će biti podređeni komandantima vojnih okruga hrvatske vojske“ i postoji i rok. Gospodine Thenens, koji je značaj ovog pasusa, u odnosu na podređenost vojne policije?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Isti prigovor, časni Sude. To je pitanje bez kraja. Tražim osnove, ako ovaj svedok beleži šta znači „svakodnevnog operativnog“ pre nego što mu se postavi šire pitanje.

SUDIJA ORIE: Može li svedok da uključi to u svoj odgovor, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da, svakako.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je još jedan primer implementacije člana 9, odnosno, dnevne ili regularne administracije vojne policije, vojni bataljoni su podređeni operativnom komandantu. Sada, pošto je ova naredba od 2. avgusta, to je tačno pre pokretanja operacije Oluja. Znamo da je splitski vojni okrug uspostavio isturena komandna mesta. To je logično, kako bi primenio ili kako bi dozvolio glatko sprovođenje rukovođenja i komandovanja, da postoji prisustvo vojne policije ili prisustvo komande vojne policije u isturenim komandnim mestima splitskog vojnog okruga, kao i u drugim vojnim okruzima u Hrvatskoj. Zbog toga, Laušić naređuje bataljonima vojne policije da uspostave isturena komandna mesta u isturenim komandnim mestima vojnih okruga.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I dalje mislim da definicija „svakodnevnog operativnog“ nije uspostavljena.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude --

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Svakako, časni Sude, svakodnevno operativno vojne policije, hteo bih da vas uputim, onda, na pravila iz 1994. godine o vojnoj policiji, u kome, na primer, poglavlje 3, koje je na strani 5 u engleskoj verziji u članu 10, dužnosti vojne policije su opisane opštim terminima. O ovome sam takođe govorio u mom izveštaju, počeo sam u prvom delu, na strani 82 u engleskoj verziji. Ako želite da idem više u detalje, postoje takođe različite službe unutar vojne policije, gde svaka služba ima svoju specijalnost. I o tome se govori u pravilima iz 1994. godine, i ja sam pokušao da to sumiram u svom izveštaju. Sada, ako želite da idem detaljnije ili da ih pročitam, ja to mogu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To nije potrebno sve dok ja dobro razumem svedoka, da on misli da su dnevni operativni zadaci svi zadaci koje ima vojna policija.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, to nije tačno ono što sam rekao. Ja sam rekao da su zadaci vojne policije opisani u članu 10; i zadaci koji su izlistani ovde, pa, zaštita života i lične sigurnosti vojnog osoblja i drugih građana Republike Hrvatske, i zaštita njihove imovine je, za mene, svakodnevni zadatak vojne policije. Drugo, prevenicija i otkrivanje zločina, kao što smo ranije videli u dokumentima o kojima smo razgovarali, je redovni zadatak vojne policije. Broj 3, osiguravanja bezbednosti vojnog saobraćaja je redovi zadatak vojne policije. Ja mogu da nasatavim da ih čitam, ne znam da li je to način da se korisno troši vreme suda, ali ja ne isključujem da administracija vojne policije može da da konkretan zadatak bataljonima vojne policije. Neki od njih mogu da se odnose na regularne zadatke. Međutim, moje razumevanje, na osnovu pregleda pravila iz 1994. godine, kao i na osnovu dokumenata koji se tiču pre i kao i za vreme operacije Oluja, kao i na osnovu mog prethodnog znanja o ulozi i upotrebi vojne policije,

jeste da vojna policija – odnosno, hrvatska vojna policija i konkretnije, 72. bataljon vojne policije – je bio podređen komandi splitskog vojnog okruga, dok je obavljao regularne vojno policijske zadatke pre, za vreme i nakon operacije Oluja.

SUDIJA ORIE: Da vidimo da li sam razumeo ovu stvar. U vašem odgovoru, često spominjete redovne zadatke; dok, ja sam razumeo da gospodin Mišetić traži vaše mišljenje konkretno za reč „operativan.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Operativno, i konkretnije, dnevne operativne zadatke, a to je bitno za svrhu kako bih mogao da se priprelim za unakrsno ispitivanje, da utvrdim koje su osnove svedoka.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dnevni operativni zadaci, gospodin Mišetić želi da čuje vaše mišljenje o tome, i vaš odgovor ne – koristite, u najmanju ruku, različite termine. U meri u kojoj ste mislili isto, molim vas objasnite to; ako ne, molim vas odgovorite.

SVEDOK THEUNENS: Možda sam pomešao dve stvari. Govorio sam o regularnim zadacima vojne policije. Pa, za mene, regularni zadaci vojne policije su isto što i dnevni zadaci vojne policije; međutim, razumeo sam da gospodin Mišetić želi da pojasnim koncept „svakodnevnog operativnog lanca.“ Hteo bih da se pozovem na to za --

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dnevni operativni zadaci, ne dnevni operativni lanac.

SVEDOK THEUNENS: Pa, onda, da --

SUDIJA ORIE: Ja mislim, u stvari, da je tekst koji je pročitao bio u vezi sa dnevnim operativnim lancem ili lancem komandovanja. Pročitani tekst glasi „unutar dnevnog operativnog lanca komandovanja, komandanti bataljona će biti podređeni komandirima HV-a IZP-a.“ To je bio tekst koji smo gledali, gospodine Mišetiću, ne dnevni operativni zadaci. Dakle, možete li da nam date vaše mišljenje o tome šta to tačno znači, dnevni operativni lanac komandovanja?

SVEDOK THEUNENS: Operativni lanac komandovanja je, kao što je definisan u hrvatskoj doktrini na strani 130 engleske verzije – izvinjavam se, na strani 130 engleske verzije prvog dela mog izveštaja, gde se pozivam na regulaciju HV-a iz 1995. godine, koji pravi razliku između komandovanja po direktnoj liniji komandovanja ili regularnoj liniji, kao i komandovanja i

izveštavanja po profesionalnoj ili funkcionalnoj liniji. Samo ću da pročitam šta sam stavio ovde, jer to objašnjava šta znači operativni lanac. Stoji: „Operativni komandant direktno komanduje operativnim formacijama, višim taktičkim jedinicama i jedinicama službe. Operativni komandant takođe vrši komandu nad jedinicama koje su ‘mu privremeno preraspoređene ili njegovoj podređenoj komandi.’“ Ako želite, mogu takođe da objasnim komandovanje i izveštavanje po profesionalnoj liniji. Može da bude korisno u kontekstu vojne policije. Profesionalna linija znači da, i opet, citiram iz pravilnika HV-a: „Pored naredbi koje dobijaju od operativnog komandanta, podređene komande i jedinice takođe mogu da dobiju naredbe od šefova borbenih grana i službi u štabu više operativne komande. Naredbe koje se prenose po profesionalnoj ili funkcionalnoj liniji,“ mislim, obe isto znače, „bave se konkretnim pitanjima koja su relevantna za implementaciju zadataka, koji su izdati od strane operativnog komandanta.“ Dodao sam moj profesionalni komentar: „Postojanje,“ za moj zaključak, „Postojanje profesionalne linije, zbog toga, ne krši principe jedne i jedinstvene komande.“ Da se vratimo na ono što je stavljeno ovde, dnevni operativni lanac komande, moj zaključak je da je ovaj lanac komande po operativnoj liniji, odnosno, od Splita – od načelnika Glavnog štaba komandanta vojnog okruga, do komandanata OG-a, brigadnih komandanata, bataljona, četa, i tako dalje.

SUDIJA ORIE: Koje je onda značenje reči „dnevni“ rađe nego „operativni“ lanac komandovanja? Dnevni operativni lanac komandovanja.

SVEDOK THEUNENS: „Dnevni,“ po mom mišljenju, pa, redovno – izvođenje operacija. Oni ne bi – po mom mišljenju, nema potrebe da stoji ova reč „dnevni.“ To je kao redovni, normalni, uobičajeni. Dnevni nije vojni izraz. Nikada nisam video taj izraz, „daily command“ (dnevna komanda).

SUDIJA ORIE: Pa, to je ovde citirano, zar ne?

SVEDOK THEUNENS: Svakako.

SUDIJA ORIE: Znači, to da nikada niste videli ovaj izraz je kontradiktorno, na osnovu ovog dokumenta koji sada gledamo.

SVEDOK THEUNENS: Nisam ga video u drugim dokumentima. Moj zaključak je da ne umanjuje, ili da ima uticaj na bilo koji način na operativni lanac komandovanja. To nema uticaja na koncept – na autoritet operativne komande nad vojnom policijom, kao što je naznačeno takođe – ili je utvrđeno članom 9 pravilnika o vojnoj policiji iz 1994. godine.

SUDIJA ORIE: Svedok je objasnio ono što je razumeo. Gospodine Waespi, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Samo da razjasnimo, termin „dnevni“ u sklopu dnevnog operativnog lanca komandovanja, razumeo sam iz vašeg odgovora da to nikada niste videli u propisu – u propisu koji je formira deo doktrine.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno, časni Sude. Reč „dnevni,“ da, složio bih se. To je tačno.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na pasus 10 ovog dokumenta, i u pasusu 2 se bavi sa imenovanjem majora Ivana Jurića i grupom oficira iz redovne VP sednice i administrativnog krivičnog sektora VP-a, da pomogne u komandovanju i organizovanju aktivnosti 72. bataljona vojne policije i 73. splitskog bataljona vojne policije, koji će izvoditi zadatke u svojim područjima odgovornosti i da obezbede neophodnu pomoć 72. bataljonu vojne policije. Komandanti 72. bataljona vojne policije i 73. bataljona vojne policije će biti podređeni majoru Ivanu Juriću. Malopre ste spomenuli, ali molim vas da opet objasnite, zašto je, na osnovu pregleda ovih materijala, vašeg znanja i doktrine, major Jurić imenovan za ovaj posao?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam ranije objasnio, 73. bataljon vojne policije, iako se nalazio u Splitu, nije bio organska jedinica splitskog vojnog okruga. Normalno je pripadao mornarici. Međutim, zbog operativnih razloga, 73. bataljonu vojne policije je naređeno da pomogne 72. bataljonu vojne policije, odnosno, postao je jedinica splitskog vojnog okruga. A kako bi se olakšali rukovođenje i komandovanje nad ove dve jedinice, koordinator ili – da, imenovan je koordinator; imenom, major Ivan Jurić. To olakšava posao i administraciji vojne policije, kao i komandi splitskog vojnog okruga, da daju instrukcije vojnoj policiji, jer treba da razgovaraju samo sa jednom osobom, odnosno Ivanom Jurićem.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tražiću još osnova za ovo mišljenje, časni Sude. To se ne nalazi u izveštaju. Ništa nam nije obelodanjeno vezano za ovo, i svedok daje mišljenje zasnovano na njegovim teorijama, bez da su prezentovane neke činjenice ili citati iz dokumenata. Zna, celo jutro dobijamo neka nova mišljenja.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, ovo je jedan veštak. On je obelodanio svoj izveštaj. On je dao nekoliko mišljenja na različite teme. Očigledno da ima pravo da daje ta mišljenja u vezi sa oblastima koja su deo ovih dokumenata. Ovo je unapred obelodanjeno Odbrani. To nije ništa novo. Ovo je u skladu sa njegovom ekspertizom, u skladu sa njegovim mišljenjima koja je dao.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, svedok ide dalje od toga. On izvodi zaključke, tako da je to za onoga kome bi bilo lakše da se bavi na ovaj način. Mislim da postoje neke osnove u zahtevu gospodina Mišetića, da svedok objasni svoj poslednji odgovor, da da dublje osnove za svoj poslednji odgovor.

TUŽILAC WAESPI: Da.

(Pretrerno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Proverio sam sa svojim kolegama. Oni imaju isto mišljenje o ovome.

TUŽILAC WAESPI: Mogu li da dodam nešto, gospodine Predsedavajući?

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC WAESPI: U vašoj odluci od 21. maja 2008. godine, to je bila odluka na deo Odbrane Gotovine po Pravilu 73 prethodnog predloga, koji govori o sličnoj temi, naredili ste ili ste odlučili u pasusu 7: „Tužilaštvo je obavezno da da obaveštenje o dokazima koje ima nameru da predstavi kroz odgovarajući način obelodanjivanja. Ako je dato odgovarajuće obaveštenje, stranka može da ispita svedoka veštaka o stvarima koje nisu uključene u njegov ili njen izveštaj, sve dok su unutar relevantnog i dokaznog znanja svedoka.“

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, ja ne ulažem prigovor protiv stvari o kojoj vi pričate. Ovde je stvar o tome da je svedok dao nekoliko mišljenja koja izgleda da su povezana sa logičkom strukturom koja je postavljena, i gde ovi zaključci ne prate odmah ono što nam je svedok rekao, gospodin Mišetić poziva svedoka, preko mene poziva svedoka, da da, kako sam ja razumeo, da da osnove, pored onih koje smo videli u ovom dokumentu. On vas ne sprečava, kao što vas ni ja ne sprečavam, niti vas Pretresno veće sprečava, da postavljate ova pitanja. Pretresno veće ne prigovara na insistiranje gospodina Mišetića što, već u ovoj fazi, tražeći osnove, ide preko onoga što nam je svedok ponudio. Gospodine Theunens, ovo vam je dalo makar jedan minut da razmislite.

SVEDOK THEUNENS: Mnogo vam hvala, gospodine Predsedavajući. O ovoj naredbi, a to je dokazni predmet Odbrane broj 267, takođe govorim u drugom delu mog izveštaja, u engleskoj verziji na stranama 208 do 210, gde sam se složio da nisam išao – nisam objasnio zašto je Jurić imenovan. Međutim, hteo bih da vam skrenem pažnju na jednu drugu naredbu, o kojoj govorim na strani 210 mog izveštaja. To je dokument broj 3111 po Pravilu 65 ter. To je naredba – naredba Laušić, koja dalje konkretizuje dužnosti majora Ivana Jurića. Citirao sam iz tog dokumenta da: „Jurić je nadređeni komandantima 72. i 73. bataljona vojne policije sa naznakom da 73. bataljon vojne policije pruža pomoć 72. bataljonu vojne policije.“ Odgovor koji sam dao na prethodno pitanje se zasniva na mom iskustvu u takvim situacijama, odnosno, da u slučajevima privremene podređenosti i privremenog grupisanja jedinica, može biti korisno, sa gledišta rukovođenja i komandovanja, da se imenuje koordinator, ili da se imenuje jedna osoba koja je nadređena ovim dvema preraspoređenim jedinicama. Ako mi dozvolite, mogu da dam jedan drugi primer. Mi znamo --

SUDIJA ORIE: Gospodin Mišetić je tražio osnove. Gospodine Mišetiću, drugi primer koji biste hteli da čujete.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, kao i, ako mogu, kada on kaže „njegovo iskustvo u ovakvim situacijama ...“

SUDIJA ORIE: Da. Hoćete li molim vas da date drugi primer, da počnemo sa tim.

SVEDOK THEUNENS: Drugi primer je, kada pogledamo naredbu splitskog vojnog okruga za napad za operaciju Kozijak, ili Oluju, a to je dokument broj 3119 po Pravilu 65 ter, vidimo da je komanda splitskog vojnog okruga formirala četiri operativne grupe. Operativne grupe ne postoje u doba mira, jedino možda tokom vežbi. Ali kada pogledamo sastav ovih operativnih grupa, oni kombinuju različite tipove snaga. Tu su uključene gardijske brigade, tu su uključene regularne brigade, tu su uključene jedinice domovinske garde, kao i artiljerija, inženjeri, i druge jedinice. Sve ove različite jedinice će da deluju u istoj oblasti, u zoni odgovornosti za konkretnu operativnu grupu, sve sa istim zadatkom. Naravno, inženjeri neće da obavljaju iste konkretne zadatke kao pešadija, ali celokupna misija te operativne grupe će biti ista. To je logično sa vojnog gledišta da, umesto da operativni komandant, Gotovina, izdaje naredbe za svaku brigadu posebno, mnogo je lakše da izda naredbu komandantu operativne grupe, koji će onda da izda naredbu svojim podređenim jedinicama. To je ista stvar koja se događa ovde sa vojnom policijom. Umesto da imamo i Laušića i Gotovinu da razgovaraju sa komandantom 72. i 73. bataljona, mnogo je lakše da se bude u kontaktu samo sa jednom osobom, koja takođe može da im pomaže.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, nije prvi put da se obraćate gospodinu Gotovini kao Gotovina. S obzirom da je gospodin Gotovina prisutan u sudnici, i bez obzira na to koji jezik možda koristite u internoj upotrebi sa vašim timom, mislim da je osnova učtivosti da se obraćate osobi koja je prisutna, ili, kao što ja radim, sa gospodin Gotovina, ili, kao što vam gospodin Waespi postavlja pitanja, general Gotovina. Cenili bismo, ako biste to imali na umu. Mislim da ste odgovorili na pitanje. Gledam na sat. Gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Imam jedno temeljno pitanje i pauza će da pruži priliku za ovo gospodinu Theunensu, ali moje temeljno pitanje se zasniva na njegovom poslednjem odgovoru, ako može da da temelj za to da je general Gotovina izdao naredbu gospodinu Juriću. To bi pomoglo u svetlu njegovog poslednjeg pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Samo se pitam da li su to teme za unakrsno ispitivanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je osnova --

SUDIJA ORIE: Da. To je --

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je osnova, časni Sude, za --

SUDIJA ORIE: To je pomešano. Do neke mere, ovo su stvari koje mogu da se pokrenu u unakrsnom ispitivanju. Istovremeno, one su -- na primer, ovaj primer, svedok je dao svoje osnove, i bez obzira da li je to vama dovoljno ili ne -- dakle, u toj meri to može da se ostavi za unakrsno ispitivanje. Istovremeno, svakako da je od pomoći Pretresnom veću da bolje prati dokazne, da bolje razume dokaze, a ne da čeka šta će se desiti za osam ili 10 dana od sada. Istovremeno, takođe želim da opomenem Odbranu, da ne treba nepotrebno da prekidamo tok dokaza.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja --

SUDIJA ORIE: Imam utisak da postoji napetost u ovom trenutku između česte potrebe da se nađu osnove znanja onoga što svedok kaže, između potrebe Pretresnog veća, i između potrebe druge stranke da ima neometani tok dokaza, da je to nalaženje ravnoteže. Poslednji primer gde gospodin Waespi kaže, da može da se zadrži za unakrsno ispitivanje, kada kažete da je u vezi sa osnovom, ima validnosti u oba gledišta. Hajde da probamo da nađemo odgovarajuću ravnotežu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, ako mogu samo ovo da kažem.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Slažem se sa vama. Što se tiče Odbrane, mi bismo što pre da počnemo sa unakrsnim ispitivanjem, u to vas uveravam. Jedini razlog zbog kojih pokrećem pitanja jeste, ako se o njima ne govori u izveštaju ili u dodatnim podnescima, ja samo tražim još informacija, kako bismo bili spremni za unakrsno ispitivanje, pre svega o osnovama za ova dodatna mišljenja koja nam daje svedok. Inače, slažem se sa vama. Mi ne prigovaramo na osnove o stvarima koje se nalaze u izveštaju. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, ako možete da obratite pažnju na osnove odgovora koje očekujete od svedoka, i da uvedete stvar na takav način da se ne pokreću pitanja osnove, i ako bi Odbrana razmotrila koja pitanja, čak i u vezi sa osnovom, mogu da se ostave za unakrsno ispitivanje, ako osnova nije kompletna ili ako je pogrešna po vašem mišljenju, do koje mere je zaista nepotrebno da se bavimo time, i da prekidamo tok dokaza, onda ćemo možda zajedno naći balans koji mislim da nam je potreban u ovom trenutku. Gospodine Theunens, imate 25 minuta da razmislite o odgovoru na poslednje pitanje koje vam je postavio gospodin Mišetić. Imaćemo pauzu, i nastavićemo u 11.00 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, poslednje pitanje, da li ga se sećate?

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine Predsedavajući. Nisam uključio ni jednu naredbu generala Gotovine majoru Juriću u moj izveštaj, jer nisam naišao na takav dokument dok sam sprovodio moju istragu. Međutim, uključio sam dokumente koji daju naznake da general Gotovina izdaje direktne naredbe 72. bataljonu vojne policije, kao i naredbe koje daju naznake o saradnji majora Jurića i komandanta OG-a, OG Zadar, na primer. To je dokument broj 419 po Pravilu 65 ter. Takođe sam uključio – izvinjavam se za transkript. Takođe sam u svoj izveštaj uključio dokumenta koja daju naznaku da, na primer, da 3. četa 72. bataljona vojne policije obavlja borbene operacije. To se može naći, na primer, na strani 221 mog izveštaja, u dokumentu broj 1072 po Pravilu 65 ter. Činjenica da jedinica 72. bataljona vojne policije obavlja borbene zadatke ili borbene operacije, ima uticaj na, makar sa vojne tačke gledišta, podređeni odnos, pri čemu je ova četa podređena operativnoj komandi.

SUDIJA ORIE: Znači, u pogledu konkretnih zadataka.

SVEDOK THEUNENS: Tačno tako, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da pređemo na sledeći dokazni predmet, na sledeći dokaz, a to je dokument broj 3114 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naredba generala Gotovine, datirana na 2. avgust 1995. godine. Naslov je: „72. bataljon vojne policije,“ i odnosi se na mobilizaciju. „Naredba: Mobilizacija u punoj snazi. Vreme mobilizacije: Odmah.“ Gospodine Theunens, molim vas da nam kažete značaj, ako ga ima, ove konkretne naredbe da se mobiliše 72. VP u Splitu, za podređenost ove jedinice.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovaj dokument pokazuje da je 2. avgusta, 72. bataljon vojne policije jedinica splitskog vojnog okruga i da je podređena generalu Gotovini.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To je dokazni predmet Tužilaštva broj 1124, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1124 je usvojen u spis. Gospodine Waespi, ako svedok pravi reference ka određenom dokumentu u svom odgovoru, koji je broj po Pravilu 65 ter, pitam se da li bi bilo mudro kako bi se razumeo njegov odgovor, da se to učini dostupnim; a ako je to dokument sa brojem po Pravilu 65 ter, onda nije dostupan.

TUŽILAC WAESPI: Planirali smo da uključimo to na listu dokumenata koji su dati na usvajanje iz tabele na kraju njegovog svedočenja. Pretpostavljamo da će Odbrana da koristi priličan broj ovih dokumenata u svom unakrsnom ispitivanju, tako da je naš plan bio da sačekamo do kraja.

SUDIJA ORIE: Da, a to --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nemam ja nužno problem – nemam ja problem sa svakim dokumentom na koji se on konkretno pozvao. Samo sam se pitao, na osnovu naše naredbe, na koji način vi želite da mi priđemo dokumentima, i s obzirom da čekamo na uputstva Pretresnog veća, drugim rečima, vi ste jasno rekli u vašoj naredbi, vi niste želeli da mi raspravljamo o mnogim dokumentima iz izveštaja, osim ako nisu naročito sporna ili --

SUDIJA ORIE: Pa, sporna. Ovde, očigledno, za konkretno pitanje koje je upućeno svedoku, on se oslanja na dokument iz njegovog odgovora.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Ovde, naravno, ovde je, rekao bih, ovde postoji potreba da Pretresno veće --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nisam bio jasan. Ono što govorim jeste da se slažem sa vama. Nemam prigovor na to. Sada govorim o bar tabelama (dokazi koji se uvode bez svedoka) koje ćemo da dobijemo na kraju. To može da bude problem, s obzirom na vašu naredbu.

SUDIJA ORIE: Razumeo sam da se bar tabele čuvaju za kišni dan, i da ćemo ih onda dobiti sve zajedno, umesto da ih dobijamo jednu po jednu preko svedoka. Neodstatak ovoga, gospodine Waespi, jeste da smo lišeni mogućnosti da pogledamo dokumente dok još uvek slušamo dokaze svedoka, jer nam nisu dostupni. Dakle, zbog toga, možda biste mogli – ako biste mogli da nam omogućite listu na sledeći način, tako da dokumentima već budu dodeljeni brojevi, ako su samo obeleženi za dokumentaciju, ali da makar Pretresno veće ima pristup ovim materijalima.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, opet, ne bih da mlatim ovo – pa možda možete tokom sledeće pauze ili posle toga, možda možete da nam objasnite – ali u pasusu 30 vaše odluke od 17. novembra stoji u poslednjoj rečenici: „Tužilaštvo se poziva da da na usvajanje u spis samo ona dokumenta na koje se veštak poziva u svom izveštaju, a koja su neophodna za glavno ispitivanje.“ Kako god da odluči Sud da se bavi tim pitanjem, ja se slažem, ali samo da znamo za unakrsno ispitivanje, da li se i dalje od nas zahteva od strane Pretresnog veća da ispitujemo rezime dokumenata, čak i ako nisu usvojeni uspis.

SUDIJA ORIE: Daćemo vam uputstva za to.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Moram da pogledam to malo detaljnije, takođe na osnovu iskustva kojeg imamo u ovom trenutku. Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Samo za ovu stvar, očigledno, sa vremenom koje mi je dato, ne mogu da prođem kroz sva dokumenta, ključna dokumenta, tako da ću na kraju da govorim o dokumentima koja ostanu.

SUDIJA ORIE: Da. U okviru ograničenja naše odluke.

TUŽILAC WAESPI: Svakako, gospodine Predsedavajući. Dokument broj 3119 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naredba za ofanzivnu operaciju sa dodatkom, od dana 2. avgusta 1995. godine, koju je izdao, a to vidimo na strani 19 engleske verzije, general Gotovina. I ako se vratimo na prvu stranu, vidimo da postoji dodatak, broj 7, „Bezbednosni plan,“ na koji ćemo da pređemo za trenutak. Ali u ovom trenutku, hteo bih da idemo na stranu 17, koja govori o transportu. To je pasus 4 na dnu strane. Pročitaću relevantni deo na ovoj i na sledećoj strani: „Koristite motorna vozila za prevoz osoblja, materijala i opreme. Pošaljite zahtev za dodatni prevoz osoblja, materijala i opreme nadređenoj komandi.“ Sladeća strana u engleskoj verziji: „72. bataljon vojne policije sa pojačanjem će biti zadužan za regulisnje i kontrolu saobraćaja.“

TUŽILAC WAESPI: Da. Ovo je strana 14, 15 na B/H/S verziji, koju smo sada našli.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Gospodine Theunens, ovaj pasus 4, koji govori o delu vojne policije, u kakvoj je to vezi sa pitanjem podređenosti jedinice 72. vojne policije generalu Gotovini?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovaj unos u naredbi za napad nam pokazuje da je 72. bataljon vojne policije podređen generalu Gotovini.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To je dokazni predmet Tužilaštva broj 1125, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1125 je usvojen u spis. Mogu li da postavim jedno pitanje? Ako pogledam ovu naredbu, i ako opet pogledam zadatak, ako se vratim na ranije objašnjenje koje ste dali o dnevnoj operativnoj komandi, ja ne bih smatrao da je ovo svakodnevni posao, već da je više, širi zadatak, gde bih očekivao naredbu gde da se ide, i tako dalje, da bi to bila dnevna implementacija toga, možda ostavljena drugima. Samo pokušavam da razumem. Rekli ste da je reč „dnevni“ u operativnom lancu komandovanja suvišna, gde očigledno vidim da se ponekad zadaci daju u širokom smislu. Naravno, na osnovu ovoga, vi ne biste znali gde da idete, tako da mora da postoji još nešto. Da li je to blesava misao? Pa, pored toga, da li je to ideja koju biste – Hajde da formulišem to na bolji način: Da li je to nešto što zvuči razumno vama; ili da li postoji razlog da se kaže, ne, to nije tačna razlika na koju ukazujete?

SVEDOK THEUNENS: Ne, gospodine Predsedavajući. Vaša predstava o ovome je veoma tačna, ako mogu da se izrazim na ovaj način. Dva komentara. Detaljna uputstva, na primer, vojne policije, ali takođe i za artiljeriju ili druge jedinice, će biti uključena u aneks. To me dovodi do drugog komentara: Ovo je naredba za ofanzivu za napad ili naredba za ofanzivnu operaciju, koja je prva naredba. Ona postavlja celokupni okvir. Neću da trošim vreme da prolazim kroz naredbu, ali ovo je početak cele stvari, makar na nivou Splitskog vojnog okruga. General Gotovina je primio naredbu od načelnika Glavnog štaba da sprovede operaciju. On je koristio tu naredbu kako bi pripremio naredbu svojim podređenim jedinicama. Prva naredba je naredba za ofanzivu. Obrazac deluje veoma standardizovano. Počinje se sa pregledom neprijateljske situacije. Onda, kao komandant, objašnjavate naredbu koju ste dobili. Zatim, objašnjavate šta će vaša jedinica da radi, i sve se ovo radi po određenoj proceduri. Onda objašnjavate naredbe ili zadatke podređenih jedinica. Ova naredba je izdata 2. avgusta; međutim, nakon pokretanja operacije, biće novih naredbi. Ovo sam pokušao da objasnim u prvom delu izveštaja, kada sam govorio o procesu komandovanja. Naredbe se daju u kontinuitetu, i onda, naravno, u tom kontekstu, reč „dnevno“ ima smisla, jer bi onda postojala naredba, na primer, koja je data na večernjem sastanku. Bile bi date određene instrukcije; ta misija će biti implementirana; postoje novi razvoji situacija; i opet, ovi razvoji, kao i druge instrukcije od strane nadređene komande, će dovesti komandanta u situaciju – u ovom slučaju, komandanta vojnog okruga – da izdaje opet naredbe. I to se stalno događa. Nadam se da to objašnjava reč „dnevni.“

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas nastavite, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Sada prelazimo na aneks koji je spomenuo svedok, a to je dokument broj 171 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To se zove Plan mera bezbednosti. Vidimo na prvoj strani, u gornjem levom uglu, odobrenje generala Gotovine, i na poslednjoj strani vidimo zamenika komandanta OG Sever za SIS, Željka Pavića. Pre nego što pređemo u detalje, možete li ukratko da objasnite šta predstavlja ovaj dokument, naročito kako je povezan sa osobom koja je potpisala dokument?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je jedan od aneksa koji sam spomenuo, mislim na aneks koji naređuje napad. Ovo je plan bezbednosnih mera za operativnu grupu Sever. Kao što smo videli u prethodno usvojenom dokumentu, general Gotovina je odlučio da osnuje četiri OG-a: Sever, Sinj, Šibenik i Zadar. To bi trebalo da bude – ne zamenik komandanta, već asistent komandanta za SIS, dakle za bezbednost i obaveštajnu službu. Željko Pavić, on ovde u ovom planu daje uputstva svom osoblju, odnosno, jednicama OG Sever, kako bi se primenile neke mere pre nego što počnu borbene operacije, tokom borbenih operacija i posle borbenih operacija.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Hajde da pogledamo par unosa. Prvi unos o kome bih govorio je na strani 2, tačka 7; a to je na strani 2 u verziji na B/H/S-u. Citiram: „Mere ...“ – prva kolona, kao što vidimo na prvoj strani su „Mere.“ „Energično sprečiti sve pokušaje obaveštajnih aktivnosti i pristup operativnim zonama članovima UN-a i UNMO-a“ i kao izvršioci, navode se vojna policija i MUP.

TUŽILAC WAESPI: Drugi unos koji bih da pogledamo se nalazi na strani 3 engleske verzije, tačka 5.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, izvinjavam se, da li je moguće da imamo i originalnu verziju na ekranu dok gledamo ovo? Ne znam da li bi to bilo --

TUŽILAC WAESPI: Da. Mi zapravo možemo – treba nam samo leva strana engleskog prevoda. Ona je glavna. Dakle, zapravo možemo da zadržimo obe vertikalno podeljene, da, ako to odgovara Odbrani.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Broj 5 je: „Sakupljanje i prebacivanje stanovništva koje je zarobljeno u oslobođenim teritorijama, u sabirni centar.“ To je mera; a za izvršioca imamo jedinice HVO (Hrvatsko vijeće Obrane) 72. bataljona vojne policije. Sledeća tačka, 6, je:

„Otkrivanje, hapšenje i dovođenje neprijateljskih vojnika i oficira na sledeće lokacije“ i popisane su lokacije. Jedinice za izvršavanje ovoga su jedinice vojne policije OG Sever.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je na sledećoj strani u B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Mera: „Sprečavanje paljenja i pljačkanje objekata u oslobođenom području, momentalno osoblje stanice MUP-a, specijalnih jedinica MUP-a, i VP-a u velikim gradovima da osiguraju grad i važne zgrade.“ Ovde su izvršioi jedinice OG Sever, PD i VP kontrolne tačke. Da. Na ove stvari sam hteo da vam skrenem pažnju. Sada, koji je značaj ovih unosa u vezi sa podređenošću jedinica MUP-a operativnom komandantu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovi – ovi unosi znače da operativni komandant može da daje naredbe vojnoj policiji u vezi sa primenom ovih zadataka. Ovo ne isključuje da u isto vreme vojna policija može da prima instrukcije od administracije vojne policije o načinu na koji će da se izvode ovi zadaci. Drugi aspekt nije vidljiv iz ovog plana bezbednosti.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Plan je – dokument se zove „Plan bezbednosti,“ ili „Plan mera bezbednosti.“ Koji je značaj plana u ovom smislu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, na osnovu pregleda, ne samo naredbe za napad, već i sledećih naredbi, plan – mislim na reč „plan,“ se odnosi na činjenicu da postoji raspored, ali ne znači da – ali ne znači ono što formalno podrazumevamo pod planom, kao da je to neki projekat. To nije projekat. Potpisao ga je pomoćnik komandanta za SIS OG Sever; i zbog odobrenja komandanta splitskog vojnog okruga, odnosno generala Gotovine, to je postalo naredba, i to je takođe razlog zašto je ovo uključeno u aneks naredbe za napad. Takođe bih hteo – hteo bih da vam skrenem pažnju na činjenicu da kada pogledate tabelu koja se nalazi na desnoj strani, ok, indentifikovali smo mere, izvršioce. To je zapravo vidljivo na prvoj strani. Treća kolona pokazuje sa kime izvršioi treba da saraduju kako bi se primenile mere. Vreme pokazuje, ok, kada to treba da se uradi. Veoma važna kolona su kontrole. Kontrola ovde znači provera. Ko proverava, ili ko ima pravo da proverava primenu, ili stepen primene ovih mera. To je odraz doktrine o rukovođenju i komandovanju.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine Predsedavajući, hteo bih da dam na usvajanje u spis dokumnet broj 161 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: S obzirom da nema prigovora... Gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude. Nemam prigovor, ali bih hteo da pokrenem pitanje osnove, a tiče se tačke 9, koja se odnosi na specijalnu policiju. Hteo bih da svjedok odgovori na koju specijalnu policiju se misli u ovom dokumentu.

SUDIJA ORIE: Ne bih imao ništa protiv ako biste ga pitali da to objasni, i slažem se sa vama da to nije prigovor koji bi mogao da smeta usvajanju u spis u ovom trenutku, ali ako bi svedok to znao. Rekli ste tačka 9. Mi govorimo o – imamo nekoliko serija brojeva. Da li se to nalazi na trećoj strani dokumenta?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude --

SUDIJA ORIE: Tu stoji tačka 9, koja je --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Kada smo već kod ove teme, gospodine Predsedavajući, hteo sam da ostavim ovo za unakrsno ispitivanje, ali ako bi takođe mogao da objasni šta je – zašto je MUP uključen u ovo i da li je general Gotovina izdavao naređenja MUP-u?

SUDIJA ORIE: Dva pitanja, gospodine Theunens, o tački 9, koja – specijalna policija u tački 9, „specijalne jedinice MUP-a,“ tu stoji. Da li mislite na specijalne jedinice MUP-a, gospodine Mikuličić?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislim na to, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja mislim na ono pre toga, gde stoji „osoblje MUP-a, specijalne jedinica MUP-a“ bez zarez – „specijalne jedinice MUP-a i VP-a.“ Dakle, ja mislim na prvi deo gde –

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Theunens, možete li da objasnite ili da date više detalja o tome o kome se govori pod tačkom 9.

SVEDOK THEUNENS: Pod tačkom 9, svakako, tu stoji, spominju se specijalne jedinice MUP-a, kao i civilna policija. Međutim, moje razumevanje – i, naravno, zasnivam to takođe na analizi drugih dokumenata koji se nalaze u mom izveštaju – jeste da, ako su jedinice ili organizacije identifikovane pod „Mere,“ to nema implikacija na podređenost. Očigledno je da – i to zapravo možemo da vidimo u ostalim dokumentima o kojima se govori u izveštaju – da će implementacija određenih zadataka imati uticaj na saradnju između različitih organizacija. Jedan od zaključaka koje sam izveo u izveštaju jeste da jedinice specijalne policije, makar one koje se nalaze u Republici Hrvatskoj, nisu podređene komandantu vojnog okruga za vreme implementacije njihovih zadataka, i ja sam – govoriću detaljnije kada budemo govorili o toj konkretnoj temi. To su zapravo unosi u koloni „Izvršio,“ koja je najrelevantnija u kontekstu rukovođenja i komandovanja.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodin Mikuličić vas je konkretno pitao za specijalne jedinice MUP-a. Možete li da razjasnite, ako znate, šta su tačno te jedinice?

SVEDOK THEUNENS: Moje razumevanje, gospodine Predsedavajući, je da je ovo – ovo znači specijalna policija, ovo SJP.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Mikuličiću, to je odgovor na vaše pitanje, da je to referenca za – svedok razume da je ovo referenca za SJP.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se, gospodine Predsedavajući. Ali, samo što se tiče njegovog poslednjeg odgovora o Izvršiocima, skrenuo bih njegovu pažnju na stranu 2, kolona 7, gde je MUP, u dodatku VP-a, da je izvršilac.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, da li vidite to?

SVEDOK THEUNENS: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dakle moje pitanje bi bilo, zašto svedok misli da je general Gotovina izdao naredbu MUP-u kao izvršiocu?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, dok sam pregledao ili dok sam spremao moj izveštaj, nisam naišao na dokumente koji daju naznake da je general Gotovina izdavao naredbe civilnoj policiji. Dakle, može biti da se unos odnosi na stepen koordinacije ili saradnje između vojne policije i civilne policije, što je takođe vidljivo u drugim dokumentima o kojima govorim u svom izveštaju, i o kojima se već govorilo tokom suđenja, u vezi sa, na primer, razmenom prepiske između generala Laušića i gospodina Morića.

SUDIJA ORIE: Da. Rekli ste da – pa, ipak ću da se uzdržim od moje interpretacije vašeg poslednjeg odgovora.

TUŽILAC WAESPI: Da. Hteo bih da dam na usvajanje dokument broj 171 po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1126, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1126 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći dokument, gospodine Predsedavajući, časni Sude, je dokument broj 5797 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je kratka naredba, na jednoj strani, od strane komandanta splitskog vojnog okruga, generala Gotovine, i odnosi se na njegovu usmenu naredbu.

U pasusu 5 naređuje: „Polijska pratnja i obezbeđivanje kolone treba da izvedu pripadnici 72. bataljona vojne policije, zadarske čete, koja će da sačeka kolonu u pokretu u Zelenom Hrastu.“ A u pasusu 7, određuje komandanta TRS-5 (artiljerijske raketne grupe) odgovornim za ovu naredbu, koja je datirana na 2. avgust, 1995. godine. Možete li nam reći, pre svega, šta je – ko je komandant TRS-5?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, TRS-5 je za „artiljerijsku raketnu grupu 5.“ Znam da se nalazi u sklopu 14. artiljerijskog bataljona koji je u ovom stadijumu bio deo OG Zadar, znači deo jednog od četiri OG-a, ali ne znam ko je bio komandant u ovoj fazi. Mogu da pokušam da nađem to. U svakom slučaju, ovo je naredba komandanta zadarske čete vojne policije. Naredbu nije potpisao Gotovina. Neko drugi je potpisao u njegovo ime. U vojsci, jedino načelnik štaba ima pravo da se potpisuje u ime komandanta. Načelnik štaba splitskog vojnog okruga u to vreme je bio brigadir Ademi. To takođe objašnjava, zapravo, prvu liniju naredbe, „Na osnovu usmene naredbe generala Gotovine.“ Ovo je primer dnevnog ili operativnog zadatka vojne policije.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A kako je ovo povezano sa pitanjem podređenosti?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ovo potvrđuje primenu člana 9 pravila iz 1994. godine o vojnoj policiji, kao i naredbu generala Laušića o kojoj smo ranije govorili, kada je objavljeno imenovanje majora Jurića.

SUDIJA ORIE: Kada kažete da to nije bilo potpisano, uzeću da ste mislili na gospodina Gotovinu ili generala Gotovinu.

SVEDOK THEUNENS: Da, izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Molim, molim vas nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam na usvajanje ovaj dokument, gospodine Predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nemamo prigovor da Tužilaštvo doda ovo na listu po Pravilu 65 ter ili da da na usvajanje u spis.

TUŽILAC WAESPI: Da. Zahvalan sam mom uvaženom kolegi. Hteo bih da prijavim da se ovo doda na listu po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Da. Možda Pretresno veće treba da bude preciznije kada se radi o ovome. Ako se dokument ne pojavljuje na listi po Pravilu 65 ter, ako je dat na usvajanje u spis, i ako postoji prigovor na dodavanje na listu po Pravilu 65 ter, hteo bih da znam to, i ovo je ograničeno na ovog svedoka u ovom trenutku, dakle, nije neko opšte pravilo. Ali za ovog svedoka, usvajanje u spis podrazumeva dozvolu da se doda na listu po Pravilu 65 ter. Prigovor treba da sadrži konkretnu referencu na prigovor protiv dodavanja na listu po Pravilu 65 ter. Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1127.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1127 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Sledeći dokument o kojem bih hteo da razgovaram sa vama, gospodine Theunens, je dokument broj 209 po Pravilu 65 ter, još jednom naredba na jednoj strani, ovog puta od strane pukovnika Ivana Vukića. Datiran je na 6. avgust 1995. godine, i u vezi sa novonastalom taktičkom i operativnom situacijom, „Ovim naređujem.“ Zatim je nekoliko regrutovanja naređeno, a mene zanima jedno, tačka 5, i citiram: „Združena četa vojne policije će da razmesti svoje trupe u Drnišu u koordinaciji sa združenom četom majora Željka Maglova, i biće dodat po jedan vod 113. pešadijskoj brigadi, 142 DP-u i 15 DP u njihovim raspoređenim oblastima.“ Koji je značaj ovog dokumenta u vezi sa podređenošću vojne policije, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ova naredba se nadovezuje na situaciju od 5. avgusta, o kojoj govorim na strani 221 engleske verzije mog izveštaja, gde za vreme, a to je na osnovu izveštaja 72. bataljona vojne policije, 3. četa 72. bataljona vojne policije i 4. četa 73. bataljona vojne policije su oslobodile Drniš kao deo 142. HV brigade. Nakon te operativne aktivnosti, pukovnik Vukić, komandant OG Šibenik, gde je 142. brigada deo OG Šibenik, izdaje sledeću naredbu združenoj vojno policijskoj četi. „Združena“ se odnosi na činjenicu da uključuje pripadnike 72. i 73. bataljona vojne policije. Major Željko Maglov, koji je koordinator združene čete, je u vremenu mira komandant 73. bataljona vojne policije. Činjenica da je združena četa vojne policije uključena na listi jedinica OG Šibenik, koje su zadužene da izvrše zadatak, daje naznaku da je združena četa vojne policije podređena za regularne ili dnevne operativne zadatke komandantu OG Šibenik, odnosno, operativnom komandantu, koji je pak podređen komandantu splitskog vojnog okruga, generalu Gotovini.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1128, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1128 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći dokument je broj 1029, dokument broj 1029 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je naredba generala Gotovine, od 7. avgusta 1995. godine. „U skladu sa potrebom i novonastalom situacijom u zoni odgovornosti, i kako bismo imali efikasniju organizaciju i delovanje jedinica vojne policije, naređujem: „1. Zadatake vojne policije i postavljanje kontrolnih punktova u oblasti Bosanskog Grahova će preuzeti jedinice vojne policije HVO-a. 2. Jedinice vojne policije formiraju kompoziciju od 72. bataljona vojne policije, koja je do sada izvršavala zadatke u oblasti Bosanskog Grahova, ona je preraspoređena i treba da ojača snage jedinice vojne policije koja izvodi zadatke u oblasti grada Knina.“ I konačno, u pasusu 3, vidimo da: „Odgovorni za izvođenje zadataka su komandant 72. bataljona vojne policije i načelnik administracije vojne policije HVO-a.“ Takođe, vidimo i kome je dostavljen dokument. Gospodine Theunens, značaj, ako ga ima, ovog dokumenta za temu podređenosti?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo – časni Sude, izvinite me, o ovoj naredbi se takođe govori na strani 224 u engleskoj verziji mog izveštaja, i potvrđuje podređenost 72. bataljona vojne policije komandi splitskog vojnog okruga, generalu Gotovini, za dnevne ili redovne vojno policijske zadatke. Od važnosti je i to da dokument daje naznake da postoji još jedna veza podređenosti vojne policije HVO-a, prema čemu, po ovoj naredbi, general Gotovina ima ovlašćenje da izdaje naredbe načelniku administracije vojne policije u HVO-u, a to nije isti slučaj sa HV-om.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A možete li da objasnite šta je HVO?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: HVO je skraćenica za „Hrvatsko veće odbrane“ i i to je ime ili akronim koji se koristio za identifikaciju oružanih snaga bosanskih Hrvata, odnosno, Hrvata koji žive u Bosni i Hercegovini, i koji su osnovali svoje oružane snage za vreme konflikta.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1129, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1129 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Sledeći je dokument broj 884 po Pravilu 65 ter, to je dvostrani dokument u originalnoj verziji, datiran na 11. avgust 1995. godine.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je naredba generala Gotovine, koju je očigledno on potpisao, i u glavnom delu stoji: „Zbog povećanja broja zahteva da se šalje vojna policija da sprovodi zadatke vojne policije koji su od specijalnog interesa i značaja, ovim naređujem: 1. 72.

bataljon vojne policije je oslobođen zadataka osiguravanja struktura komande, koji su osiguravali na osnovu skorašnjih naredbi i bezbednosnog plana.“ Još jednom, gospodine Theunens, ova naredba u vezi sa 72. bataljonom vojne policije, koji je značaj u vezi sa podređenošću vojne policije operativnim komandantima?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ova naredba potvrđuje podređenost 72. bataljona vojne policije za redovne ili dnevne vojno policijske zadatke komandantu splitskog vojnog okruga. Takođe je važno da se primeti da je osiguravanje strukture komande, odnosno, komandnih mesta, da je to redovni zadatak vojne policije, ali i neke druge snage mogu da ga sprovedu. To je tačno ono što je general Gotovina naredio ovde. On naređuje da pripadnici OG Sinj – postoje ostaci operativnih grupa u tom vremenskom periodu ili reorganizacija, gde su četiri preostale operativne grupe restuktuirane u tri operativne grupe, ako se dobro sećam. Dakle, general Gotovina naređuje novoformiranom OG-u da organizuje bezbednost komandnih mesta sa svojim redovnim snagama, umesto sa vojnom policijom.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1130, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1130 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Postoje još dva dokumenta u ovoj sekciji. Prvi je broj 2062 po Pravilu 65 ter.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je opet naredba potpisana od strane komandanta, generala Gotovine, 13. avgusta 1995. godine. „U skladu sa potrebom i kako bi se taktički obezbedila dubinska odbrana od preostalih, ili od ubačenih grupa neprijateljskih vojnika, naređujem: 1. Komandant 72. bataljona vojne policije će pod hitno da pošalje jedan ATG vod u oblast Strmica sa zadatkom da pretraži i da očisti opšte područje Strmice od ostataka ili od ubačene neprijateljske grupe. 2. Pretraga terena da se izvede zajedno sa delovima 6. DP koji je raspoređen u oblasti Strmica. 3. Detalji zadatka će biti predati komandantu ATG-a na osnovu izveštavanja komande Splitskog vojnog okruga – Knin IZM u Kninu.“ Kao krajnji rok stoji odmah. Gospodine Theunens, značaj, ako ga ima, ove naredbe za pitanje podređenosti?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, to je – ova naredba je usaglašena sa prethodnim naredbama o kojima smo govorili, odnosno, da komandant splitskog vojnog okruga, operativni komandant u celini, može da izdaje naredbe svom bataljonu vojne policije, odnosno, da je bataljon vojne policije – u ovom slučaju, 72. bataljon vojne policije – podređen operativnoj komandi za redovne zadatke vojne policije. Možda mogu da dodam da je antiteroristički vod 7 2.

bataljona vojne policije, takođe u ranijoj fazi, korišćen za nešto što bih ja opisao kao borbeni zadaci, i uključio sam takav zapis o preraspoređivanju u moj izveštaj, naredba o preraspoređivanju koju je izdao general Gotovina, slična naredba, ali datirana na 2. avgust. To je u drugom delu mog izveštaja na strani 211, u engleskoj verziji. I za vašu informaciju, Strmica se nalazi približno oko 15 kilometara severno od Knina, na granici sa Bosnom i Hercegovinom.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1131, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1131 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Poslednji dokument u ovoj sekciji je dokazni predmet Odbrane broj 567 (sic).

ADVOKAT KEHOE: Izvinite, advokatu. Mislim da je to dokazni predmet Odbrane, zar ne? Mislim da je na ekranu kao --

TUŽILAC WAESPI: Da, to je ono što sam pokušavao da kažem.

ADVOKAT KEHOE: Na ekranu se pojavilo kao dokazni predmet Tužilaštva. Izvinjavam se.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovo je analiza upotrebe oružanih snaga vojne policije Republike Hrvatske u operaciji *Oluja*, i potpisao ju je general Laušić, i datirana je na septembar 1995. godine. Hteo bih da porazgovaram sa vama o nekoliko unosa.

TUŽILAC WAESPI: Prvi je u pasusu 4.1, koji se nalazi na strani 6 u engleskoj verziji, pri dnu, i takođe u B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Pročitaću ga: „4. Učestvovanje jedinica vojne policije u borbenim operacijama u operaciji *Oluja*. Na osnovu naredbe komandanta splitskog vojnog okruga, četa 72. bataljona vojne policije, koju čine antiteroristički vod 72. bataljona i pripadnici redovne vojne policije, bila je podređena 1. HGZ-u na početku operacije, kako bi se oslobodio Knin i bio je u ešalonu.“

TUŽILAC WAESPI: Sledeći unos je na strani 8 u engleskoj verziji; i na strani 7 na B/H/S verziji, pasus 6.2.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Drugi podpasus, citiram: „Antiteroristički vod 72. bataljona vojne policije nastavio je svoje angažovanje u borbim operacijama pod direktnom komandom komandanta splitskog vojnog okruga i učestvovanje u operaciji Maestral.“

TUŽILAC WAESPI: Sledeća tačka je na strani 10 engleske verzije i na strani 9 na B/H/S-u.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Na kraju 8 pasusa u engleskoj verziji, citiram: „Veliki doprinos u povećanju stepena sigurnosti u novooslobođenoj oblasti Republike Hrvatske imaju komandanti jedinica hrvatske vojske, od nivoa komandanta čete do komandanata vojnih okruga Republike Hrvatske i načelnika GS hrvatske vojske i MORH administracije.“

TUŽILAC WAESPI: Poslednji pasus je na strani 11 u engleskoj verziji, na vrhu pod brojem 2, a to je strana 10 u B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Citiram: „Da komandanti vojnih okruga Hrvatske vojske treba da analiziraju zadate poslove jedinica hrvatske vojske u njihovim oblastima odgovornosti, naročito jedinica domovinske garde, u mestima gde njihovo prisustvo nije neophodno, i da ih prerasporede. Da se preko administracije odbrane i komandanata jedinica, ažurira lista mobilisanih i demobilisanih pripadnika hrvatske vojske, da se zabeleži datum demobilizacije u vojnoj službi ID kako bi se znalo ko je pripadnik Hrvatske vojske a ko nije, jer mnogi ljudi nose uniforme i oznake hrvatske vojske, a mi ne znamo da li su oni mobilisani.“ Poslednji citat je iz jednog od predloga koji je major Laušić dodao svojoj analizi. Moje pitanje vama, gospodine Theunens je, opet, značaj ovih unosa u ovoj analizi general majora Laušića za temu podređenosti vojne policije?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Prigovor, časni Sude. Za ovu konkretnu stvar, i izvinjavam se što prekidam, ali mislim da treba da se stave relevantni delovi u tom pitanju pred svedoka. Na dnu strane 2, u engleskoj verziji, mislim da postoji relevantniji deo za to konkretno pitanje; i bilo bi fer da se to isto stavi pred svedoka. Počinje sa „Kombinacija pripreme ...“

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Rado ću to da uradim.

SUDIJA ORIE: Molim vas uradite to.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: „Kombinacija pripreme, planiranja, vođenja i komandovanja od strane administracije vojne policije i dnevnog operativnog komandovanja od strane komandanata vojnih okruga hrvatske vojske i oružanih snaga hrvatske vojske, omogućila je da se

izvedu svi zadaci u okviru nadležnosti vojne policije i upotrebe jedinica vojne policije u operacijama napada.“ Gospodine Theunens, možete li molim vas da odgovorite na moje pitanje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, analiza načelnika administracije vojne policije, generala Laušića, od dana 16. septembra – a to bih želeo da dodam, je takođe poslata komandantima vojnih okruga, zajedno sa, naravno, sa drugim adresama, i one se spominju na strani 12 – za rukovođenje i komandovanje, pokazuju da su uputstva koja se nalaze u Pravilniku vojne policije iz 1994. godine, odnosno u člancima 8 i 9, da su, po Laušiću, bila implementirana tokom operacije Oluja. Od značaja je i to, i dotakao sam se toga ranije, da Laušić konkretno spominje da su u zoni odgovornosti splitskog vojnog okruga, jedinice vojne policije, odnosno, delovi 72. i 73. bataljona vojne policije, korišćeni za borbene zadatke. Činjenica da su korišćeni za borbene zadatke, zajedno sa ostalim snagama, podrazumeva rukovođenje i komandovanje za izvođenje tog zadatka od strane operativnog komandanta. U vezi sa zapažanjima koje je dao general major Laušić na temu bezbednosti, i takođe predloge, ja to vidim u svetlu dužnosti komandanta, koje takođe uključuju sprovođenje discipline nad njegovim snagama, i ovo se primenjuje kroz operativni lanac komandovanja. Ne znam da li želite da komentarišem -- Laušićev predlog u vezi sa praćenjem demobilisanih snaga, jer mislim da to stvarno nije povezano sa rukovođenjem i komandovanjem.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da. Samo napred, molim vas.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Iz dokumenata koje sam pregledao za moj izveštaj – i ako tako želite, mogu da pokažem konkretne dokumente – znamo da su jedinice domovinske garde takođe činili ljudi koji su poreklom iz oblasti koje su bile pod kontrolom Srba pre operacije Oluja. Ti ljudi, na osnovu dokumenata koje sam pregledao, su podložni osveti; ne svi oni, ali neki od njih. Ovo su prepoznali, na primer, komandanti; ne samo operativni komandanti, već i, na primer, pomoćnik komandanta za političke poslove, kao i pomoćnik komandanta za SIS. Postojao je, svakako, i problem sa, kako Laušević ističe, sa ljudima koji nose uniforme, vojne uniforme, gde nije jasno da li su oni pripadnici vojske ili nisu. Zbog toga, da bi moglo da se utvrdi da li je osoba u uniformi, zaista, pripadnik službe ili nije, jedna od mera koje se mogu preuzeti jeste da se vodi evidencija snaga koje su demobilisane. Ovo je važno, jer kada su jednom snage demobilisane, one više ne spadaju pod vojnu disciplinu, makar na osnovu izveštaja i dokumenata koje sam pregledao.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, možda ste primetili da je potrebno neko vreme kako bi se završio prevod, pa ako biste mogli da pravite pauzu sada i tada, i da govorite malo sporije.

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hteo bih da pređem na sledeću temu, a to je obaveštavanje, o kome se govori u pasusima 57 do 65 u glavnom rezimeu. Pa ako

možemo da dobijemo dokazni predmet Tužilaštva broj 1013, to je strana 31 u elektronskom sistemu sudnice, i strana 18 na B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To je veliki dokument, tako da će možda malo da potraje dok se ne prikaže. Dozvolite mi da pročitam četiri reda iz pasusa 57, počinjem od trećeg reda.

TUŽILAC WAESPI: To je pasus 57 – da, mislim da je sledeća strana. Možda sam pogrešno rekao. Ne strana 31. Samo treba da se pomerite nekoliko strana. Da, tu smo, strana 57.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: „Pre operacije *Oluja*, general Gotovina je svestan da pripadnici 4. gardijske brigade, 7. gardijske brigade, 81. gardijskog bataljona, 126. domobranska pukovnija, 134. domobranska pukovnija i drugih jedinica Splitskog vojnog okruga, učestvuju u raširenom pljačkanju i podmetanju požara, za vreme i nakon leta 1995. godine.“ U vašem izveštaju, u delu 6, govorite o nečemu što zovete svesnost o situaciji, i to je na 114. strani u vašem prvom izveštaju. Možete li da nam kažete vezu između svesnosti o situaciji i obaveštavanja, kako ste to definisali u vašem izveštaju?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, svesnost o situaciji kao takvoj – mislim, koncept svesnosti o situaciji nije definisan – izvinjavam se – u vojnoj doktrini hrvatske vojske. Našao sam koncept o proceni situacije, koji je opisan u 1993. godini – pa, pročitacu naslov: „Uputstva o procedurama koje sprovodi načelnik štaba o primanju, izdavanju i prosleđivanju odluka – naredbi.“ To je dokument broj 3382 po Pravilu 65 ter. Ovo je deo procesa rukovođenja i komandovanja, pri čemu komandant mora da zna – mislim, procena situacije, to je sveobuhvatna analiza svih elemenata koji mogu da zakomplikuju ili da olakšaju izvođenje konkretne borbene naredbe. Relevantnost obaveštavanja je, naravno, da komandant mora da bude upoznat sa svojim trupama. Ne samo sa brojčanog aspekta, kao što je koliko ima vojnika, koliko tenkova ili pištolja, već i sa reputacijom tih trupa, njihove spremnosti na borbu, njihove pozadine. Kada govorim o reputaciji, pa, neke jedinice su možda bolje obučene od drugih. Kao što sam spomenuo ranije u vezi sa domobranskom pukovnijom, sastav jedinica može da ima značajan uticaj na način, kako će da sprovedu misiju, kao i kako će da reaguju ili kako mogu da reaguju jednom kada misija bude ispunjena. Zbog toga, ovo smatram relevantnim u kontekstu – za pitanje obaveštavanja.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na nekoliko dokumenata u vezi sa obaveštavanjem. Prvi je broj 2883 po Pravilu 65 ter, koji je datiran na 15. avgust 1995. godine, i njega je sačinio general Gotovina. Hteo bih da pređemo na stranu 7 u engleskoj verziji, pasus 1.7.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Prva tačka, stoji: „Vojna disciplina i borbeni moral jedinica su bili izuzetno visoki u toku priprema, toka i na kraju borbenih operacija.“ A pasus 2.2 raspravlja, ili govori, citiram: „Rukovođenje i komandovanje jedinicama je bilo bez prekida i na zahtevanom nivou.“ Koji je značaj ovoga, u smislu obaveštavanja, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, to su takođe zaključci koje je izveo general Gotovina na osnovu zahteva načelnika Glavnog štaba da ga obavesti o onome što bismo nazvali naučena vojna lekcija, za vreme operacije Oluja. A u vezi sa obaveštavanjem, relevantno je u smislu da po generalu Gotovini, njegov zaključak u vezi sa vojnom disciplinom je da, kao što je pročitano, vojna disciplina i borbeni moral su bili na izuzetno visokom nivou tokom priprema, tokom i nakon borbenih operacija.“ Ovo se direktno odnosi na operaciju Oluja. Činjenica da je rukovođenje i komandovanje bilo bez prekida i na zahtevanom nivou, pokazuje da nije bilo problema na tom nivou, i da je sve vreme nadređeni komandant, odnosno, komandant vojnog okruga, bio u poziciji da izdaje naredbe svojim podređenim jedinicama, kao i da prima informacije i izveštaje iz tih jedinica o stepenu implementacije naredbi koje je izdavao.

TUŽILAC WAESPI: Hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare.

sekretar: To postaje dokazni predmet Tužilaštva broj 1132, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj 1132 je usvojen u spis.

TUŽILAC WAESPI: Sada, gospodine Predsedavajući, sledeći dokument je veliki na mnogo načina, i ja ću – ovo je operativni dnevnik vojnog okruga. To je dokazni predmet Tužilaštva broj 71, i razgovaraćemo o nekoliko unosa. Počecemo na strani 43 engleske verzije, a to je strana 22 na B/H/S verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: I dok se dokument pojavljuje, možete li da objasnite, i mislim da ste to već juče uradili u prolazu, šta predstavlja ovaj dokument, ko ga je sastavio, na osnovu vašeg iskustva, vaše analize ovih dokumenata?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Gospodine Predsedavajući, operativni dnevnik je oficijelni dokument koji se vodi od nivoa – mislim, zavisi od vojske, od nivoa brigade pa nadalje. Za vreme rata, takođe se zove i ratni dnevnik. On uključuje sve informacije koje se smatraju važnim, kako bi se razumelo razvijanje operacija, kao i naredbe koje su date, nivo implementacije, kao i minuti – ili zapisi, izvinjavam se, zapisi sastanaka koji se održavaju u komandnim mestima. Dnevnik uglavnom vodi službeni oficir u operativnom centru ili službenici koje imaju, a načelnik štaba je odgovoran za sadržaj operativnog dnevnika, ili ratnog dnevnika. Značaj ovog dnevnika, po mom viđenju, je što oni sadrže detaljne zapise radnih sastanaka, dnevnih sastanaka komande koji se održavaju u isturenom komandnom mestu splitskog vojnog okruga. Ovi sastanci – na ovim sastancima, komandant, general Gotovina, ili njegov zamenik, general Ademi, je prisutan i predsedava sastancima. On će početi uopšteno, dajući njegovu mišljenje o trenutnoj situaciji. Onda će pripadnici podređenih jedinica ili drugi učesnici da daju

svoje mišljenje o operacijama koje su izveli, predloge koje možda imaju za buduće operacije, probleme na koje su naišli, i druge stvari koje smatraju relevantnim za ovaj sastanak komande.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da razgovaramo o unosu koji vidimo na ekranu, i ako biste mogli uvek, ako možete, da kažete datum o kome govorimo; i u tu svrhu, nekad ćete morati da se vratite nekoliko strana unazad. Prvi unos kaže: „VP, vojna policija, ušli su u Grahovo i patroliraju gradom. Kontrolni punkt u /nečitko/ da se osigura /nečitko/ u Grahovu. Skladište municije u Grahovu je spaljeno. Vojska uzima kućne aparate. Bezbednost helikoptera u Sinju je OK.“ Pre svega, od kog je datuma ova unos i u kom kontekstu je napravljen?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ako se vratimo na stranu 39 u engleskoj verziji, možemo da vidimo naslov. Ako idemo na vrh strane, naslov je, „Radni sastanak.“ Trebalo bi da objasnim metodologiju koja se koristi u ratnim dnevnicima. Vreme se odnosi na vreme događaja, odnosno, kada je informacija koja se tiče nekog događaja dostupna, ili kada se održava događaj. „Izveštava“ je osoba ili organizator koja dobavlja informacije, i „Sadržaj“ je – odgovara informaciji. Ovde imamo zapis sa početka radnog sastanka u komandi splitskog vojnog okruga, od 28. jula 1995. godine, a to je dan posle kada su delovi splitskog vojnog okruga zauzeli ili preuzeli kontrolu nad Glamočem i Bosanskim Grahovom, tokom operacije Ljeto. O operaciji Ljeto govorim u drugom delu svog izveštaja, na strani 54 u engleskoj verziji. Dakle, general Gotovina otvara sastanak, i onda, kako sam već objasnio, podređene jedinice ili njihovi predstavnici govore o temama za koje smatraju da su važne za sastanak. Trebalo bi da dodam i to da su ovakvi sastanci jedinstvena prilika, gde su svi komandanti ili njihovi predstavnici prisutni, fizički prisutni. Oni vide jedni druge. Oni razmenjuju ideje. To je takođe prilika za komandanta, odnosno, u ovom slučaju, generala Gotovinu, ako ima nešto važno da sazove a što je relevantno za sve njegove podređene komandante, pa, ovo je jedna od naprikladnijih prilika za to.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da se vratimo na unos koji sam citirao sa strane 43. U smislu obaveštavanja, svesnosti o situaciji komandanta, koji je značaj ovog unosa koji je dala vojna policija?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Značaj, časni Sude, informacije koju je dala vojna policija jeste da na osnovu njihovog zapažanja ili informacija koji oni imaju, određena dela su izvršile snage splitskog vojnog okruga u Grahovu, a komandant vojne policije ili predstavnik vojne policije je smatrao – je smatrao da je bitno za komandanta Splitskog vojnog okruga da bude obavešten i informisan o ovim činjenicama, o ovim radnjama.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tražim neke osnove tvrdnje da su ove snage pripadale splitskom vojnom okrugu.

TUŽILAC WAESPI: Nema problema da ga pitam ovo, iako je to pitanje pokrenuto tokom unakrsnog ispitivanja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ali, gospodine Theunens, možete li da odgovorite na to pitanje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam spomenuo, o operaciji *Ljeto* govorim u drugom delu mog izveštaja, strana 45 u engleskoj verziji. Uglavno sam se oslanjao na knjigu generala Gotovine, a to je usvojeno kao dokazni predmet Tužilaštva broj 482. I na osnovu informacija koje sam tamo našao, kao i u drugim dokumentima, zaključio sam da su jedinice 4. i 7. gardijske brigade preuzele kontrolu nad Grahovom 28. jula 1995. godine. Referenca za to je dokazni predmet Tužilaštva broj 482; dokument broj 5712 po Pravilu 65 ter; dokazni predmet Tužilaštva broj 71, mislim na dokument koji sada vidimo na strani 35, na strani 35 u engleskoj verziji; kao i dokazni predmet Tužilaštva broj 5697. Ne znam, ali je možda najlakše da pređemo na stranu 35 ovog dokumenta, ako želimo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Trebalo je da budem jasniji prilikom svog prigovora. Moj konkretni prigovor se odnosi na osnove u vezi sa konkretnim unosom od 28. avgusta, a to je da je u tom trenutku počinjen zločin od strane snaga splitskog vojnog okruga, kao suprotno drugim stranama koje su bile uključene u operaciju.

SUDIJA ORIE: Možete li da raspravite i o tome. Molim vas da nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Svakako, časni Sude. Iz izvora o kojima sam govorio, zaključio sam da su 4. i 7. gardijska brigada, koje su jedinice splitskog vojnog okruga u to vreme, ušle u Bosansko Grahovo u 9.40 časova, i nakon toga – mislim, 7. gardijska brigada u 9.40 časova, a 4. gardijska brigada u 10.10 časova. Izvinjavam se. Slažem se da unos – vojska uzima kućne aparate. Na prvi pogled, ili kada se pogleda kao poseban unos, ne dozvoljava vam da izvlačite neke zaključke o kojoj se tu vojsci govori. Ali sa vojne tačke gledišta, ako su jedinice splitskog vojnog okruga ušle u grad o kome govorimo ujutru, a u isto vreme je vojna policija – ne, izvinjavam se, ako kasnije vojna policija izveštava da vojska uzima kućne aparate, nije zadatak vojne policije da se bavi aktivnostima neprijateljskih snaga. Imamo obaveštajnu službu koja se bavi time. Tako da, na osnovu izvora koje sam pregledao, zaključio sam da – i još jednom, pozvao bih takođe da onog ko čita pogleda druge unose u dnevniku – zaključio sam da se vojska odnosi na 4. i 7. gardijsku brigadu, kao i na druge jedinice, ali u svakom slučaju, jedinice splitskog vojnog okruga

ADVOKAT MIŠETIĆ: Još jednom, izvinjavam se što prekidam. Stvarno se izvinjavam. Mislim da postoji problem oko terminologije ovde sa ovim svedokom, i nadam se da će se svedok složiti sa mnom. Ja sam pitao za razliku između jedinica splitskog vojnog okruga i HVO-a, ne neprijateljskih snaga, osim ako svedok ne govori da je HVO deo splitskog vojnog okruga.

SVEDOK THEUNENS: Trebalo je da budem precizniji, časni Sude. Zapravo, trebalo je da kažem snage pod komandom generala Gotovine, koje – i gospodin Mišetić je u pravu – nisu

uključivale samo splitski vojni okrug već i elemente HVO-a. Tako da vam se zahvaljujem na tom komentaru.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, gledam na sat i pitam se da li bi bilo dobro da sada imamo pauzu.

TUŽILAC WAESPI: Da, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Pre poslednje pauze, rekao sam da moramo da nađemo neku ravnotežu. Mislim da se približavamo toj ravnoteži. Nastavićemo u 12.50 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo i pre nego što zaboravim, mi imamo PDF verziju dokumenata, izveštaja gospodina Theunensa. Pitali smo Tužilaštvo da li postoji dostupna Word verzija. Očigledno, ne postoji, a PDF fajlovi imaju neke nedostatke. Pa, s obzirom da je gospodin Theunens omogućio makar nacрте izveštaja Odbrani u formatu koji može da se pretražuje, mislim da bi jednakost u opremanju stranaka bila – ne. To je, naravno, između partija. Da li postoji neka mogućnost da Pretresno veće dobije u nekom trenutku, takođe se i vama obraćam, gospodine Theunens, konačnu verziju vašeg izveštaja, i ne govorim o ranijoj verziji, u nekom formatu u kome dokument može da se pretražuje, na primer Word-u?

SVEDOK THEUNENS: Ja imam, časni Sude, Word verziju izveštaja; ali s obzirom da sam tokom suđenja dodao brojeve po Pravilu 65 ter, i brojeve dokaznih predmeta Tužilaštva i Odbrane, fusnote su postale duže, i zbog toga, forma, odnosno, numeracija strana nije više ista kao i verzija koju sam dao. Ako to ne predstavlja problem, onda nemam nikakvih poteškoća da vam obezbedim Word verziju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, Odbrana je prebacila PDF dokument u PDF format u okviru koga može da se pretražuje, i sa zadovoljstvom bismo dali Pretresnom veću PDF verziju koja može da se pretražuje, ako će to rešiti problem.

SUDIJA ORIE: Da. Jer ona verzija koju mi imamo ne može da se pretražuje. Mislim da bi to bilo bolje nego da imamo verziju gde se pojavljuju i druge informacije, i mogu li da shvatim da imate nameru da to date i gospodinu Waespiju...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, naravno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...kako bi mogli da pretraže dokument tokom vikenda?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Cenimo to, vašu pomoć. Ovu verziju nećemo da dajemo kao podnesak ili slično. Podnesak je PDF verzija onakvu kakvu imamo, a ovo je samo nešto što će nam pomoći u radu. To je zabeleženo, gospodine sekretare, mislim da će gospodin Mišetić biti u kontaktu sa vama ili sa gospodinom Nilssonom. Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. I samo nešto što se tiče rasporeda vremena, dao sam sve od sebe, ali izgleda da neću završiti danas u okviru, ja mislim, 5.5 sati koliko mi je prvobitno dato. Mislim da će mi trebati dobar deo ponedeljka da završim svoje glavno ispitivanje. I imam --

SUDIJA ORIE: Raspravićemo o tome. I raspravićemo o tome koje je vaše ukupno vreme, a šta je – zamoliću gospodina sekretara da nas makar informiše koliko ste vremena efektivno iskoristili, a da vas nije prekinulo Pretresno veće, ili Odbrana, ili šta god, jer uglavnom računamo ukupno vreme. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da predemo na sledeći unos u ovom dokazu. To je na strani 47 u engleskoj verziji, mislim da je na strani 245 na B/H/S-u.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Stoji obaveštenje u 18.20 časova, „Ademi – sastanak,“ i citiram: „Problemi vezani za komandu u jedinicama,“ i onda ide sledeći unos: „Komandant 2. gardijske brigade za Glamoč i komandant 3. gardijske brigade u području Halapića. Pljačkanje i podmetanje požara u područjima Glamoča, Bosansko Grahovo.“

TUŽILAC WAESPI: Sledeći unos o kojem bih hteo da razgovaramo se nalazi na sledećoj strani; u engleskoj verziji, strana 48, i mislim da je strana 25 u B/H/S-u.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Unos se nalazi na sredini strane u engleskoj verziji; 1 HGZ: „Ulaz u Halapić i pridruživanje 2. gardijskoj brigadi HVO-a. 20 vojnika iz Zadra pale kuće.“ Sledeći unos, malo niže, Ademi: „Kupovina dasaka za jedinice koje pale kuće je zabranjena.“ Možda takođe, iako se ne odnosi direktno na to, ali je svakako relevantno, na vrhu strane u engleskoj verziji: „Izdana je naredba da se puca u noge svima koji pale kuće i koji pljačkaju.“ Komentar pripisati 7. gardijskoj brigadi hrvatske vojske. Koji je značaj, ako ga ima, za pitanje obaveštavanja, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ovde, časni Sude, ovo je radni sastanak od 29. jula, kojim je predsedavao načelnik štaba splitskog vojnog okruga, brigadir Ademi. Vidimo da je komanda splitskog vojnog okruga, kao i komande podređenih jedinica, informisana o incidentima pljačkanja i paljenja kuća u zoni odgovornosti splitskog vojnog okruga – samo da ispravim, u

zoni operacija snaga koje su izvodile operacije Ljeto, pod komandom generala Gotovine. Uključio sam konkretnu naredbu za operaciju Ljetno u moj izveštaj, a to je dokument broj 2116 po Pravilu 65 ter, koji može da se nađe na strani 57 u engleskoj verziji, u drugom delu mog izveštaja.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Samo kako bi svi razumeli, ili kao podsetnik, ukratko nam recite šta je operacija Ljeto?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, operacija Ljeto je nastavak operacija koje su sprovodile jedinice splitskog vojnog okruga i HVO-a u području poznatom kao Livanjsko Polje, i dalje prema planini Dinari, ka kojoj su te snage napredovale sa šireg područja zapadno od Kupresa. Oni su napredovali duž granice između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, na teritoriju Bosne i Hercegovine, kako bi zauzeli teren koji je, na osnovu mog pregleda dokumenata, bio od stratejske važnosti u pogledu daljih operacija prema Kninu. Takođe postoji povezanost sa situacijom u enklavi Bihać, ili u bezbednosnoj zoni Bosne i Hercegovine. I kada kažem da takođe postoji povezanost, to je, na primer, rekao general Gotovina u svojoj knjizi „Ofanzivne operacije hrvatske vojske i Hrvatskog Veća Odbrane,“ to je dokazni predmet Tužilaštva broj 482, gde govori o stratejskom značaju operacije Ljeto, kao i o operacijama koje su prethodile operaciji Ljeto. Te operacije su počele negde u novembru ili decembru – u novembru, izvinjavam se, 1994. godine.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A kada je završena?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja mislim, da je komponenta operacije Ljeto, ako mog tako da se izrazim, završena 28. jula – izvinjavam se, 30. jula. Izvinjavam se.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da predemo na sledeću stranu, stranu 49, drugi unos od vrha, izveštaj 72. bataljona vojne policije. „Upozorenje od sinoć o paljenju kuća. Neće se pucati u hrvatske vojnike. U Grahovu, svi vojnici, osim 1. HGZ-a i pripadnika 3/1 GBR Hrvatskog Veća Odbrane su učestvovali u paljenju kuća.“ Dopustite mi da vam pročitam i sledeći unos, „vojna policija Hrvatskog Veća Odbrane“: „Naredba da se dovede vojna policija u Glamoč. Postojao je pokušaj da se spreči paljenje kuća. Svi značajni objekti su osigurani.“ Onda general Tolj: „Crkva u Glamoču ne sme da se spali.“ Ko je general Tolj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: General Tolj je glavni ili načelnik političke administracije Ministarstva odbrane Republike Hrvatske.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A koji je značaja ovih unosa u smislu obaveštavanja u ovom ratnom dnevniku?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Sada se odnosim na komentar, ili na informaciju koju je dao predstavnik 72. bataljona vojne policije, i imajući na umu da znamo da su Grahovo zauzele snage 4. i 7. gardijske brigade hrvatske vojske, kao i druge jedinice, po 72. bataljonu vojne policije, sve ove jedinice osim 1. HGZ-a, a to je 1. hrvatska garda koja je takođe poznata i kao Predsednička garda – oni nisu bili deo splitskog vojnog okruga, ali za ovu operaciju, makar neki

delovi ove jedinice su bili podređeni generalu Gotovini. 3/1 je 3. bataljon 1. gardijske brigade hrvatskog Veća odbrane. Dakle, osim sa izuzetkom ove dve jedinice, na osnovu vojne policije, sve ostale jedinice su učestovovale u paljenju kuća. Grahovo i Glamoč, oni su pre toga bili pod kontrolom bosanskih Srba.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: A na osnovu vašeg iskustva u doktrini, u propisima, zašto je značajno to što general Tolj kaže da crkva u Glamoču ne sme da bude spaljena.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, Tolj ne kaže konkretno o kojoj crkvi se radi. Kada kažem „kojoj,“ pa, Glamoč je bio pod kontrolom bosanskih Srba – i ako se dobro sećam, pre sukoba bosanski Srbi su tu bili većina, ili makar do operacija u Livanjskom polju – to može da bude pravoslavna crkva a može da bude i katolička crkva. neko bi trebalo da pogleda u opštinske zapise kako bi se videlo koje crkve postoje u Glamoču za vreme operacije *Ljeto*. Sada, ako je to bila pravoslavna crkva, to bi mogli mediji da iskoriste, međunarodni mediji, kako bi kritikovali hrvatske oružane snage ili hrvatsku vojsku za operacije koje su tu preduzete.

SUDIJA ORIE: Mogu li da vam postavim jedno pitanje u vezi sa tim? Dali ste moguće objašnjenje. Šta je sa objašnjenjem da je neko hteo da u potpunosti poštuje religiju onih koji su koristili tu crkvu? To je drugi način da se tumači isti unos. Zašto nam radije govorite da bi to moglo da ima loš uticaj na publicitet, rađe nego da je neko hteo da ispoštuje religijska osećanja Srba?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, naravno, ono što sam – zaključak koji sam izveo je samo jedna mogućnost. Razlog zašto sam doneo taj zaključak, ali ne isključujem druge opcije, je taj, pa, ako je paljenje kuća generalizovano ili se dešava u tolikom obimu koliko je ovde opisano, to izgleda kao da neko želi da promeni etnički izgled područja. Zašto biste inače palili kuće? Nadate se, da ljudi koji žive u tim kućama više nisu tamo kada se pale kuće.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, dozvolite meni...

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

SVEDOK THEUNENS: Dakle kuće, mislim, na osnovu informacija koje se nalaze u ratnom dnevniku kao i u pratećim dokumentima, to nisu pojedinačna ili izolovana dela – imate isfrustrirane, mislim, izolovane vojnike, ali izgleda da čak i najprofesionalnije jedinice hrvatske vojske, odnosno, gardijske brigade, generalno učestvuju u onome što deluje kao širok opseg ili paljenje i pljačkanje velikih razmera. Opet, na osnovu mog razumevanja sukoba i na osnovu onoga što sam video ranije, ove aktivnosti mogu imati značajan ili uglavnom imaju značajan uticaj na civile u tom području. Nema mnogo civila koji će ostati u tom području kada vide da se

kuće, možda ne njihove kuće ali druge kuće, spaljuju. Možda su civili ranije otišli, ne znam. Sada, naravno, Tolj je možda hteo svojom naredbom ili svojim uputstvom da ispoštuje religijska osećanja Srba, ali onda bi pitanje bilo: Koliko još Srba ima tamo. Dakle, ne tvrdim ja to izvesno, pa, to mora da je pravoslavna crkva i da je motiv publicitet; ali u kontekstu događaja koje vidimo ovde, mislim da je to opcija koja ima prilično dosta izgleda. Jer pre svega se misli šta će misliti strani posmatrači o onome što mi radimo, ti strani posmatrači, pod njima mislim medije i UN, kakva će njihova zapažanja imati mogući uticaj imati na reputaciju oružanih snaga ili čak možda na višem nivou, na međunarodnu poziciju naše zemlje.

SUDIJA ORIE: U kojoj meri smatrate da vaša ekspertiza dozvoljava da dolazite do takve vrste procena i da smatrate da je to objašnjenje koje ima najviše izgleda, recimo u svetlu pitanja da li bi paljenje kuća ljudi imalo bolji uticaj na publicitet? Ja shvatam da kada se kaže, Nemojte paliti crkvu, moguće objašnjenje među mnogim drugima bi bilo da to može imati negativan publicitet. Paljenje kuća, zar ne bi imalo jednako negativan efekat, i zar nismo videli mnogo dokumenata u kojima je izražena zabrinutost zbog paljenja? Vi tumačite ovaj unos na način koji možda nije sasvim neutralan.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, glavni razlog zbog kojeg ja tumačim na taj način - i ponovo, ne želim da dajem ekskluzivno tumačenje; samo pokušavam da dam tumačenje za koje smatram da ima najviše izgleda - to je dokument - pa, više nisam siguran da li je reč o pomoćniku komandanta za politička pitanja ili predstavniku SISa tokom operacije Oluja. To je u mom izveštaju, ali još nisam u mogućnosti da ga pronađem, gde - i sada rezimiram taj izveštaj - on kaže, „Bili smo jako dobri u skretanju pažnje međunarodnih medija na pravoslavne crkve, koje su sačuvane, i druge važne kulturne i verske simbole za Srbe. Čak smo pokazali medijima kako žene vojnici HVO-a daju cigarete UNCRO-u;“ a u isto vreme, izveštaj pokazuje napore da se na jedan organizovan način spreče pristup međunarodnim medijima u ta područja - ili u druga područja u koja su imali pristup pripadnici vojske.

SUDIJA ORIE: Da li nam vi kažete da taj izveštaj na izvestan način potkrepljuje vaše mišljenje, o tome da to objašnjenjima ima više izgleda, više nego bilo koje drugo objašnjenje. Naravno, ono što mene brine - dozvolite da budem vrlo iskren sa vama - vi ne kažete, imam problema da pronađem objašnjenje, ali možemo misliti ovako i to je potkrepljeno ovim ili onim. Vi nam nudite samo jedno objašnjenje, a niste pokazali nikakvu sklonost da nam skrenete pažnju da govorite sa stanovišta mogućnosti koje bi se temeljile na razmatranjima koja svakako nisu u celosti potkrepljena onim što je utvrđeno kao osnova vaše ekspertize.

SVEDOK THEUNENS: Slažem se sa vama, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Nebitno da li se vi slažete ili ne, samo sam hteo da izrazim svoju zabrinutost. Gospodine Waespi, možete da nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine Predsedavajući. Hajde da pređemo na stranu 82 u engleskoj verziji; a na B/H/S-u, to je na strani 46.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Prvi unos koji bih želeo da vam pokažem se nalazi u donjem desnom uglu na dnu strane 82.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da se nalazi sa desne strane, dugi red u engleskoj verziji, molim. Da. Puno vam hvala.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: To se, kao što vidimo, i može da uđe u zapisnik, na strani 47, to se odnosi na 4. avgust, i upis kaže: „Civilni ušli 44. gardijska brigada hrvatske vojske i kreću se sa vojskom.“ Na temelju analize ovog dokumenta, možete li nam reći koji je komentat na ovaj upis?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Neko bi morao da utvrdi –

ADVOKAT KEHOE: Advokatu, molim da nam se pokaže gde se to nalazi na ekranu. Imam male poteškoće da nađem.

TUŽILAC WAESPI: To je sada na levoj strani ekrana, na dnu.

ADVOKAT KEHOE: Ah, vidim. Puno vam hvala. Izvinjavam se.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, neko bi morao da utvrdi prirodu, ko su ti civili i kakve su njihove namere. Mislim da je ovde reč o grešci u kucanju ili u pisanju. Ne postoji 144. gardijska brigada. Postoji 144. brigada, tako da ne mogu nešto više o tome reći.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći unos je na sledećoj strani, 83, levi red.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Neposredno pre nego što govori general Gotovina, kaže se, kao što je PZ izvestio: „Moral je dobar. Knin ne treba da doživi isti tretman kao Grahovo. Sprečiti paljenje i razaranja. OG ojačana pripadnicima PD.“ U čemu je značaj ovog uspisa u odnosu na postojanje obaveštavanja o zbivanjima?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je predstavnik odeljenja za političke poslove ili političke aktivnosti, on govori. On izdaje, ne bih rekao upozorenja, ali savet svima koji su prisutni. Ovo je izveštaj sa radnog sastanka komande vojnog okruga Split na 4. komandnom mestu 4. avgusta, i on kaže, Vidite, Knin ne sme da doživi isto iskustvo kao Grahovo, dakle, paljenje i rušenje, i on to kaže u prisustvu ostalih komandanata, među kojima je i general Gotovina.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Komentar generala Gotovine, glasi :“ Napisati naredbu komandantu Splitskog vojnog okruga i uhapsiti ga. Koji je značaj ovoga? Ovo očigledno nije obaveštavanje, već se vraća na pitanja discipline.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovaj unos se mora gledati u vezi sa incidentima do kojih je došlo između komandanta splitskog garnizona i trupa UNCRO-a, i ja o tome govorim u svom izveštaju u verziji na engleskom na strani 353 u drugom delu izveštaja. Takođe to spominjem u vezi sa hapšenjem komandanta Splitskog vojnog okruga po naredbi Gotovine, i to se može naći u ovom dnevniku u jednom ranijem upisu za 4. avgust. Da, 4. avgust ujutru, mislio sam da je u 9.15 časova, ali ne mogu to da nađem u ovom trenutku.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Možete li ukratko da objasnite, bez referenci, na šta se odnosi ovaj unos?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Iz kasnije naredbe – a to je dokument broj 1618 po Pravilu 65 ter, o kome se govori na strani 353 u engleskoj verziji u drugom delu izveštaja – to je naredba generala Gotovine, kojom se on poziva na, citiram: „Na temelju najnovijih informacija o aktivnostima splitskog garnizona i posebno komandanta splitskog garnizona,“ ja mogu da pročitam ime, ali možda to nije nužno, „u odnosu na današnje događaje u selu Pakovo, izdajem sledeću naredbu.“ Tokom sastanka komande, general Gotovina kaže „Da se napiše naredba“ ili upućuje da se napiše naredba komandantu splitskog garnizona i da se on uhapsi. Ova naredba je izdata 5. avgusta i tu general Gotovina objašnjava kontekst u kome se izdaje naredba i izdaje čitav niz uputstava. Dakle, ova naredba od 5. avgusta, a to je dokument 1618 po Pravilu 65 ter, ne pominje se konkretno u ovom ratnom dnevniku.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da li je u okviru ovlašćenja generala Gotovine da otpusti komandanta splitskog garnizona?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U njegovom ovlašćenju je da ga uhapsi, kao i da uhapsi bilo kog drugog podređenog koji je navodno ili za kojeg se sumnja da je počinio ozbiljne prekršaje vojne discipline, i to se može naći u Pravilniku o vojnoj disciplini iz 1992. godine.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Da. Vrat ćemo se na to detaljnije.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da predemo na sledeći unos, to je na strani 94 u engleskoj verziji i na strani 56 na B/H/S-u.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine Predsedavajući, izvinjavam se što ustajem. Dokument po Pravilu 65 ter na koji se svedok pozvao, u vezi sa ovim komandantom garnizona, koji će se ponuditi na uvođenje u spis, pogledao sam ga i primetio sam da postoji -- postoji jedna greška u tom dokumentu. Tako da bi to trebalo da se ispravi pre nego što se taj dokument usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Da. Mogu da pretpostavim da ćete da obavestite gospodina Waespija o vašem zapažanju –

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: -- i da ćete da ga obavestite pre nego što to uključu u svoj spisak dokumenta.

TUŽILAC WAESPI: Da. U stavri, to smo već radili, o tome se govori pod brojem 5. To je tabulator 46. Hvala vam gospodine Mišetiću, gospodine Predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hajde da pređemo na desnu stranu u engleskoj verziji na strani 94, na dnu. „Ministar: manjina krade i uništava reputaciju i čast hrvatskih snaga.“ Gospodine Theunens, u čemu je značaj ovog komentara ministra, i da li znate ko je ministar?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ovo se odnosi na sastanak komande od 9. avgusta, i tu informaciju možemo da vidimo na strani 93. Na toj istoj strani se spominje neki neimenovani ministar, a takođe na vrhu stranice se spominje ministar Soljić -- ili Solić. Koliko ja razumem, on je u to vreme bio ministar odbrane entiteta poznatom pod imenom Hrvatska Republika Herceg Bosna. Ako pogledate levu stranu te strane, samo dno stranice, spominje se i general Jelavić koji je u to vreme bio pomoćnik ministra odbrane Hrvatske Republike Herceg Bosne, ili takozvane Hrvatske Republike Herceg Bosne.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam. Da samo zaključimo. Koji je značaj ovog unosa u vezi sa obaveštavanjem je koji?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, nije mi poznat istorijat ili osnova za ovaj komentar koji je napravio ministar Soljić, ali to meni govori da je on posetio zonu odgovornosti, ili barem jedan njen deo; i napravio je određena opažanja za koja je on smatrao da su bitna da se prenesu ne samo komandi splitskog vojnog okruga već i svim podređenim komandantima.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na unos na strani 99. Opet, to je sastanak komande splitskog vojnog okruga, ovog puta od 11. avgusta 1995. godine. Na B/H/S verziji to je na strani 60; u engleskoj verziji, kao što sam rekao, na strani 99, u levom redu, na dnu, OG Šibenik.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Komentar na sredini kaže sledeće: „Sve je opljačkano. Pljačkanje je problem.“ Da li znate ko izveštava o tome?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovo je ili komandant ili predstavnik komandanta operativne grupe Šibenik, koja je jedna -- u to vreme, postojale su tri operativne grupe. Naredba da se izvrši reorganizacija – naredba generala Gotovine da se izvrši reorganizacija snaga splitskog vojnog okruga, izdata je 9. avgusta 1995. godine Bazira se na dokumentima koja sam ja pregledao, treba nekoliko dana da se to implementira. Dakle, u tom trenutku, i dalje postoji operativna grupa Šibenik. Ako pogledamo stranu 93, videćemo da je taj sastanak održan 11. avgusta 1995. godine. Unosi u operativnom dnevniku ne dozvoljavaju da se

zaključiti da li je general Gotovina prisustvovao tom sastanku ili ne, makar se njegovo ime se spominje među onima koji su bili na sastanku.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na sledeći unos. To je na strani 105 u engleskoj verziji, i na strani 65 na B/H/S-u.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Vidimo u gornjem levom uglu da je to radni sastanak, datiran na 14. avgust 1995. godine, i pona što hoću da pogledamo jeste unos koji se nalazi u drugom redu na ovoj strani, u donjem desnom uglu. PD: „Sačiniti spisak svih oficira za odlikovanja i unaređenja. Podneta tužba protiv paljenja sela Benkovac /nečitko/, i tako dalje, gde nam više četnika.“ Na osnovu vaše analize svih ovih dokumenata, kako ste vi analizirali ovaj unos, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, ovaj unos nagoveštava da je bilo paljenja u Benkovcu. Nije jasno kada se to paljenje dogodilo. Korišćenje izraza „četnik“, nije jasno da li se to odnosi na pripadnike lokalnih srpskih snaga ili na srpske civile. Ali izraz „četnik“ je takođe korišćen i drugde u ovom dnevniku. To nije zvanično ime. Možda možemo da kažemo nadimak koji se odnosi na srpske borace iz Drugog svetskog rata, kada je dolazilo do nasilnih sukoba, ne samo sa nemačkim okupacionim snagama, već i sa partizanskim jedinicama i sa snagama Nezavisne Države Hrvatske, dakle govorim o snagama koje su se u to vreme nazivale četnicima.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na stranu 111 u engleskoj verziji, i doći ćemo do toga detaljnije tokom sledeće sednice.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: General Gotovina: „Zabranjeno je spaljivanje kuća. Ovo pitanje mora hitno da se reši.“ Koji je značaj ovog unosa u smislu obaveštavanja, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, unos pokazuje da je general Gotovina svestan činjenice da se kuće pale. Takođe je bitno napomenuti da -- prema ovoj informaciji, 16. avgusta i dalje se pale kuće; takođe smo videli prethodne uspise u vezi sa ovim aktivnostima. Ovde, general Gotovina daje vrlo jasno uputstvo svojim podređenim komandantima na sastanku komande 16. avgusta, a to se može videti na strani 109 u engleskoj verziji.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens.

TUŽILAC WAESPI: Hajde da pređemo na sledeći unos, a to je na strani 115 u engleskoj verziji, i na strani 72 na B/H/S-u. Trenutak, molim vas, gospodine Predsedavajući.

(Tužilaštvo se savetuje)

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Ovaj unos me interesuje: „Vojna policija: Kontrola u Otrić području. Postavljeni su kontrolni punktovi vojne policije. Paljenje kuća i ubijanje stoke se nastavlja.“ Opet, značaj, ako ga ima, u vezi sa obaveštavanjem, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ovi komentari su se čuli na sastanku komande 18. avgusta, to se nalazi na strani 114 u engleskoj verziji. Vojna policija je dostavila informaciju koja nam pokazuje da se nastavlja paljenje kuća i ubijanje stoke, da, nastavlja se 18. avgusta.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći unos je na stranama 119 i 120 u engleskoj verziji. Na B/H/S-u to je strana 75.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: Unos na dnu, pomoćnik komandanta za političke aktivnosti: „Paljenje kuća je veliki problem. Novinari i ostali koji posećuju ovu oblast mogu dokazati da se radi o podmetanju požara.“ Gospodine Theunens, koji je značaj ovog unosa?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Značaj nije samo u tome što jedan problem postoji već neko duže vreme, i da su o tome dostavljeni izveštaji na sastancima komande, i da je to i dalje problem, već i da pripadnici komande splitskog vojnog okruga, ili bar pomoćnik komandanta za političke aktivnosti ili politička pitanja, da je svestan da takva vrsta aktivnosti može da ima negativne posledice, posebno kada je reč o novinarima koji dolaze da obilaze to područje, i pretpostavljam, mogu da pišu članke o tim delovanjima.

TUŽILAC WAESPI: Sledeći unos dolazi odmah nakon ovog. Nalazi se na sledećoj strani u engleskoj verziji, strani 120.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: „Prema tome, zahtevam da komandanti jedinica preduzmu rigorozne mere da se spreče ovakvi incidenti na svaki mogući način. Takođe apelujem da se zabrani krađa ili pljačkanje imovine i stoke.“ Ko je napravio ovaj komentar?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je nastavak izlaganja pomoćnika komandanta za političke aktivnosti ili političke poslove. A ovaj zahtev spada u domen njegovih profesionalnih aktivnosti, jer kao što sam rekao -- uloga pomoćnika komandanta za političke poslove je opisana u prvom delu mog izveštaja.

TUŽILAC WAESPI: Poslednji unos se nalazi na istoj strani, pripisuje se načelniku protivvazdušne odbrane.

TUŽILAC WAESPI - PITANJE: On kaže: „Što se tiče paljenja kuća, neophodno je da komandanti jedinica preduzmu mere po dubini područja.“ Gospodine Theunens, koji je značaj, ako ga uopšte ima, za temu obaveštavanja ili možda rukovođenja i komandovanja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Načelnik protivvazdušne odbrane, fizički njegove jedinice su raspoređene dubinski. One nisu na liniji fronta. Njegov komentar predlaže – mislim,

ne mogu da izvedem jasan zaključak o tome – dakle, on predlaže da, po njegovom mišljenju, da koamndanti jedinica, pretpostavljam da se ovde misli na borbene jedinice, treba da se više zabrinu oko situacije na liniji fronta, odnosno, tamo gde su prve linije njihovih snaga raspoređene i gde sprovode aktivnosti, nego da se brinu o situaciji u dubini teritorije zone odgovornosti. Svaka jedinica ima svoju zonu odgovornosti koja ima -- koja pokriva određenu teritoriju. Nije ograničena na prvu liniju fronta. Ona takođe ide u dubinu. Načelnik protivvazdušne odbrane koji, po konceptu ratovanja, jeste raspoređen više u dubinu, i on želi da svoja zapažaja i preporuke prenese pripadnicima splitskog vojnog okruga, kao i podređenim komandantima borbenih jedinica, koji su u principu raspoređene na prvoj liniji fronta.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, gledam na sat.

TUŽILAC WAESPI: Da. Hvala vam. Završio sam sa dokaznim predmetom Tužilaštva broj 71.

SUDIJA ORIE: Hteo bih da kažem dve reči o budućem rasporedu vremena, ali mislim da ne moramo da zamaramo gospodine Theunensa sa tim. Međutim, gospodine Theunens, moram da vas zamaram sa mojim uputstvima; a to je, ne smete da razgovarate ni sa kim o svedočenju, koje ste već dali ili koje ćete tek da date, i hteli bismo da vas vidimo nazad u ponedeljak, 24. novembra. Gospodine sekretare, to će biti ujutru, u 9.00 časova, ako može u ovoj istoj sudnici.

SVEDOK THEUNENS: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospođu poslužiteljko, molim vas da ispratite gospodina Theunensa iz sudnice.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, na početku ovog zasedanja, a to je bilo u 13.00 časova, do tada ste potrošili nešto preko pet sati na glavno ispitivanje. Vi ste otprilike naznačili koliko vremena vam još treba. Istovremeno, ja sam svestan toga da ste vi nekada, pa kao bih rekao tako jako, prinuđeni da se bavite nekim stvarima sa kojima možda niste želeli da se bavite. Što se tiče nastavka ovog ispitivanja, ja sam vas pažljivo slušao, naravno tokom celog ispitivanja, ali pogotovu poslednjih nekoliko pitanja. Vi ste svedoka pitali o značaju određenih uspisa u ovom dnevniku, a on nam je manje-više rekao šta oni govore. Rekao nam je da ako neko spominje događaje, da je on svestan tih događaja. Međutim, nije potrebno nikakvo stručno znanje da bi se shvatilo da ako neko pokrene neko pitanje, da je on svestan postojana tog pitanja. A onda on kaže, „Pa, to je i dalje bio slučaj 16. avgusta.“ Dakle, ako umete i možete sami da čitate dnevnik, i pogledate datume, nije potrebno da imate neko ekspertsko znanje da biste videli da je reč o 16. avgustu. Onda nam je govorio da su određene stvari bile zabranjene. Dakle, to sve vidimo iz ovih dokumenata. To je samo jedan primer, ali, ovde se više posvetila pažnja da se skrene pažnja

Pretnog veća na određene relevantne informacije koje sadrži ovaj dnevnik, nego da se oslanjamo stručno znanje ovog svedoka. Tako da vas molim da to imate na umu kada nastavite ispitivnje ovog svedoka u ponedeljak. Kao i uvek, Pretresno veće – sada sam malo komentarisao makar malo svoje impresije koje imam o vašem glavnom ispitivanju. Ja ću se konsultovati sa ostalim sudijama u vezi sa tim koliko ćemo vam vremena još dati. I ako to odstupa od onoga što ste imali namreću da uradite, mi ćemo vas o tome izvestiti, gospodine Waespi. Prema tome, važno nam je da znamo tačno šta nameravate dalje da radite, koliko vam vremena treba.

TUŽILAC WAESPI: Ja mislim da će mi biti potrebno - a pokušaću da se usredsredim na dokazne predmete koji nisu uvedeni u spis – trebaće mi skoro ceo dan u ponedeljak, a to znači četiri sata.

SUDIJA ORIE: Dakle, tražite da vam se duplira vreme.

TUŽILAC WAESPI: Da. Ali kao što je vama poznato, ja ne znam kako su te računice izvedene. Dosta vremena je potrošeno na metodologiju i na CV i na iskustvo, i to sa pravom; ali mislim da je to proisteklo iz naloga od 17. novembra, koji me je prisilio, i meni je bilo drago zbog toga, da se time bavim podrobinije. Možda je to objašnjenje zašto mi je potrebno više vremena.

SUDIJA ORIE: Ja ću sa gospodinom sekretarom da proverim vreme, da ste potrošili 12 minuta da nam ispričate kako je uopšte došlo do ovog izveštaja, a onda ste na ostatak potrošili nešto više od pet i po sati. Prekidamo zasedanje do...

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, časni Sude. Mogu li da pokrenem jedno pitanje.

SUDIJA ORIE: Da, samo kratko.

ADVOKAT KEHOE: Vrlo, vrlo kratko, Sude. Samo sam imao zahtev u ime Odbrane, ako imamo nekih naznaka o obimu ekspertize ovog svedoka, pre nego što pristpimo unakrsnom ispitivanju, kako bismo sveli unakrsno ispitivanje na pravu meru.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće je naravno uzelo u obzir ovo pitanje koje je pokrenuto. Pretresno veće je odlučilo da neće detaljno naznačiti da mi smatramo svedoka za eksperta za artiljeriju, ali ne za minobacače, ali ipak za artiljerijsku municiju, da. I možda vam je jasno iz nekih pitanja Pretresnog veća da imamo kritički pristup na prema tome da li svedok ima konkretne veštine, i da li njegovo znanje, veštine i iskustvo možda ne može da opravda njegovo izvlačenje određenih zaključaka. Bojim se da će Odbrana morati to da prihvati. Mi vam sada nećemo tačno opisati ovo jeste, a ovo nije. Ipak, mogu vam saopštiti da, pošto saslušamo i prodiskutujemo korisnost nekog iskaza, pa ćemo reći Vi jeste stručnjak za to, ili vi niste stručnjak za to, i mislim da ste imali sličan primer danas prepodne, kada je rečeno da ovaj svedok svakako nije stručnjak za lingvistička

pitanja. No, bez obzira na to, od ovog veštaka možemo da saznamo neke stvari koje se odnose na neke druge stvari za koje on možda nije stručan, ali koje su na neki način povezane i na šta nam je skrenuta pažnja, i ne smemo ga onda odbaciti i prekinuti ga u izlaganju zato što on nije stručnjak za jezik. Uputstvo, bojim se - razumem da ćete možda imati poteškoća da se fokusirate tokom unakrsnog ispitivanja i da ćete možda imati nekih neizvesnosti - ali moramo se sa time saživeti.

ADVOKAT KEHOE: Razumem.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Izvinjavam se za poslednjih sedam minuta, ne samo prevodiocima, zapisničarima, već i svima drugima koji nam pomažu u radu, ali takođe i članovima Pretresnog veća koji imaju drugu sednicu popodne. Zaključujemo dan.

Sednica je završena u 13.53 časova.

Nastavlja se u ponedeljak, 24. novembra 2008, u 9.00 časova.

